

Briuselis, 2022 m. kovo 21 d.
(OR. en)

7371/22

COPS 130	PROCIV 36
POLMIL 72	ESPACE 27
EUMC 95	POLMAR 26
CSDP/PSDC 155	MARE 24
CFSP/PESC 394	COMAR 23
CIVCOM 50	COMPET 165
RELEX 373	IND 77
JAI 371	RECH 144
HYBRID 27	COTER 79
DISINFO 24	POLGEN 41
CYBER 87	CSC 111

POSĖDŽIO REZULTATAI

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis – Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo

---

Delegacijoms priede pateikiamas 2022 m. kovo 21 d. posėdyje Tarybos patvirtintas „Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis. Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo“.

Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis

Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo

SANTRAUKA

Karo grįžimas į Europą dėl Rusijos vykdomos neišprovokuotos ir nepateisinamos agresijos prieš Ukrainą ir dideli geopolitiniai poslinkiai apsunkina mūsų gebėjimą propaguoti mūsų viziją ir ginti mūsų interesus. Gyvename strateginės konkurencijos ir sudėtingų grėsmių saugumo srityje laikais. Mūsų kaimynystėje ir už jos ribų matome daugėjant konfliktų, telkiamų pajėgų bei agresijos ir nestabilumo šaltinių, lemiančių dideles humanitarines kančias ir gyventojų perkėlimą. Didėja tiek hibridinių grėsmių dažnumas, tiek jų poveikis. Tarpusavio priklausomybė tampa vis labiau konfliktinė, o švelnioji galia vis dažniau naudojama kaip ginklas: vakcinas, duomenys ir technologiniai standartai – visa tai yra politinės konkurencijos priemonės. Vis dažniau ginčijama prieiga prie atvirosios jūros, kosmoso ir skaitmeninės erdvės. Vis dažniau susiduriame su bandymais naudoti ekonominę ir energetinę prievartą. Be to, konfliktus ir nestabilumą dažnai paaštrina grėsmę didinantis klimato kaitos poveikis.

Europos Sąjunga yra vieningesnė nei bet kada anksčiau. Esame įsipareigoję ginti Europos saugumo tvarką. Suverenitetas, teritorinis vientisumas ir nepriklausomybė turėtų būti visapusiškai gerbiami nepažeidžiant tarptautiniu mastu pripažintų sienų. Remdami Ukrainą jai susidūrus su Rusijos karine agresija, demonstruojame **precedento neturintį ryžtą kartu su partneriais atkurti taiką Europoje.** Saugumo ir gynybos srityje stipresnė ir pajėgesnė ES teigiamai prisidės prie pasaulinio ir transatlantinio saugumo, taip pat ji papildė NATO, kuri tebėra jos narių kolektyvinės gynybos pagrindas. Transatlantiniai santykiai ir ES ir NATO bendradarbiavimas, visapusiškai laikantis Sutartyse nustatytų principų ir Europos Vadovų Taryboje sutartų principų, įskaitant įtraukimo, abipusiškumo ir ES sprendimų priėmimo autonomiškumo principus, yra itin svarbūs mūsų bendram saugumui. ES dar kartą patvirtina savo ketinimą intensyvinti paramą taisyklėmis grindžiamai pasaulinei tvarkai, kurios pagrindas – Jungtinės Tautos. Ji taip pat stiprins savo strateginę partnerystę su NATO ir intensyvins bendradarbiavimą su regioniniais partneriais, įskaitant ESBO, AS ir ASEAN.

Dėl šios vis priešiškesnės saugumo aplinkos turime žengti svarbų žingsnį į priekį bei stiprinti savo gebėjimą ir valią veikti, didinti savo atsparumą ir užtikrinti solidarumą bei savitarpio pagalbą. Valstybių narių tarpusavio solidarumas atspindėtas ES sutarties 42 straipsnio 7 dalyje. ES turi bendromis pastangomis ir investicijomis didinti savo dalyvavimą, efektyvumą ir matomumą savo kaimynystėje ir pasaulinėje arenoje. Strategiškai veikdami kartu, galime padėti formuoti pasaulio ateitį. Norėdami puoselėti vertybes ir principus, kuriais grindžiama mūsų demokratija, prisiimti didesnę atsakomybę už Europos bei jos piliečių saugumą ir kartu su partneriais remti tarptautinę taiką bei saugumą ir žmogiškąjį saugumą, mes, kaip politinis subjektas, turime veikti tvirtai ir nuosekliai, kartu pripažindami tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifinį pobūdį.

Strateginiu kelrodžiu nustatomas aukšto lygio mūsų saugumo ir gynybos darbotvarkės užmojis, nes:

1. jame pateikiamas **bendras mūsų strateginės aplinkos**, grėsmių ir iššūkių, su kuriais susiduriame, ir jų poveikio Europos Sąjungai **vertinimas**;
2. jis suteikia **daugiau nuoseklumo** saugumo ir gynybos srityje jau vykdomiems veiksams ir **sustiprina bendro tikslo suvokimą** vykdant tuos veiksmus;
3. jame nustatomi **nauji būdai ir priemonės**, skirti mūsų kolektyviniam gebėjimui ginti mūsų piliečių ir mūsų Sąjungos saugumą gerinti;
4. jame nurodomi **aiškūs tikslai ir orientyrai** pažangai įvertinti.

Šiuo tikslu įsipareigojame vykdyti toliau nurodytus konkrečius prioritetinius veiksmus pagal keturias darbo kryptis:

VEIKTI

Ištikus krizei turime būti pajėgūs **veikti greitai ir ryžtingai**, jei įmanoma, su partneriais ir, kai būtina, atskirai. Šiuo tikslu:

1. **stiprinsime savo civilines ir karines BSGP misijas ir operacijas**, suteikdami joms tvirtesnius ir lankstesnius įgaliojimus, skatindami **greitą ir lankstesnį sprendimų priėmimo procesą** ir užtikrindami didesnę **finansinį solidarumą**, kartu skatindami glaudų bendradarbiavimą su Europos vadovaujamosiomis *ad hoc* misijomis ir operacijomis. Stiprinsime savo **civilinius BSGP** pajėgumus pasitelkdami naują susitarimą, kuriuo sudaromos sąlygos greitesniam dislokavimui, be kita ko, sudėtingomis sąlygomis;
2. sukursime **ES greitojo dislokavimo pajėgumus**, kurie sudarys mums sąlygas ištikus įvairioms krizėms į nepalankią aplinką greitai dislokuoti iki 5 000 karių;
3. stiprinsime savo **vadovavimo ir kontrolės sistemas**, visų pirma Karinių misijų planavimo ir vykdymo centrą, ir stiprinsime savo parengtį ir bendradarbiavimą didindami **karinį mobilumą** ir rengdami **reguliaras realiąsias pratybas**, visų pirma skirtas Greitojo dislokavimo pajėgumams.

UŽTIKRINTI SAUGUMĄ

Turime **stiprinti savo gebėjimą numatyti grėsmes**, užtikrinti **saugią prieigą** prie strateginių sričių ir **apsaugoti mūsų piliečius**. Šiuo tikslu:

4. stiprinsime savo **žvalgybos pajėgumus**, pavyzdžiui, ES bendro žvalgybinės informacijos analizės centro (SIAC) struktūrą, kad būtų gerinamas informuotumas apie padėtį ir strateginis prognozavimas;
5. sukursime **ES hibridinių priemonių rinkinį**, kuris apims įvairias priemones, skirtas įvairioms hibridinėms grėsmėms nustatyti ir į jas reaguoti. Šiame kontekste parengsime specialų priemonių rinkinį, skirtą **užsienio vykdomo manipuliavimo informacija ir kišimosi klausimui spręsti**;
6. toliau plėtosime **ES kibernetinės gynybos politiką**, kad būtume geriau pasirengę kibernetiniams išpuoliams ir geriau į juos reaguotume; stiprinsime savo veiksmus jūrų, oro ir kosminės erdvės srityse, visų pirma **išplėsdami koordinuotą jūrinį buvimą**, kad jis apimtų ir kitus regionus, pradedant Indijos ir Ramiojo vandenynų regionu, ir parengdami **ES kosmoso strategiją saugumo ir gynybos srityje**.

INVESTUOTI

Turime daugiau ir geriau investuoti į **pajėgumus** ir **novatoriškas technologijas**, užpildyti strategines spragas ir **sumažinti technologinę ir pramoninę priklausomybę**. Šiuo tikslu:

7. išleisime daugiau lėšų bei geriau jas panaudosime gynybos srityje ir gerinsime savo **pajėgumų plėtojamumą bei planavimą**, kad būtų geriau sprendžiami su veiklos realijomis ir naujomis grėsmėmis bei iššūkiais susiję klausimai;
8. ieškosime bendrų sprendimų, kad būtų plėtojamos mūsų misijoms ir operacijoms būtinos **strateginės įgalinančios priemonės**, taip pat **naujos kartos pajėgumai visose operacijų srityse**, pavyzdžiui, aukščiausios klasės jūrų platformos, būsimos kovinės oro sistemos, kosmoso technologijomis grindžiami pajėgumai ir pagrindiniai koviniai tankai;
9. visapusiškai naudosisime nuolatiniu struktūrizuotu bendradarbiavimu ir Europos gynybos fondu, kad bendrai parengtume **pažangiausius karinius pajėgumus** ir investuotume į **gynybai skirtas technologines inovacijas**, ir Europos gynybos agentūroje sukursime naują **Gynybos inovacijų centrą**.

PALAIKYTI PARTNERYSTĘ

Turime stiprinti **bendradarbiavimą su partneriais**, kad įveiktume bendras grėsmes ir iššūkius. Šiuo tikslu:

10. **stiprinsime strategines partnerystes** su NATO ir JT vesdami labiau struktūrinius politinius dialogus, taip pat vykdydami operatyvinį ir teminį bendradarbiavimą. Be to, intensyviausime bendradarbiavimą su **regioniniais partneriais**, įskaitant ESBO, AS ir ASEAN;
11. stiprinsime bendradarbiavimą su **dvišaliais partneriais**, kurių vertybės ir interesai yra tie patys, pvz., su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Norvegija, Kanada, JK ir Japonija; plėtosime **specialiai pritaikytas partnerystes** Vakarų Balkanuose, mūsų rytinėse ir pietinėse kaimyninėse šalyse, Afrikoje, Azijoje ir Lotynų Amerikoje;
12. sukursime **ES saugumo ir gynybos partnerystės forumą**, kad glaudžiau ir veiksmingiau bendradarbiautume su partneriais sprendžiant bendrus uždavinius.

Todėl šiame Strateginiame kelrodyje pateikiamas plataus užmojo, tačiau įgyvendinamas planas, kaip iki 2030 m. **sustiprinti mūsų saugumo ir gynybos politiką**. Argumentai suteikti naują postūmį ES saugumui ir gynybai yra įtikinami: dėl priešiškesnės aplinkos ir platesnių geopolitinių tendencijų ES turi prisiimti didesnę atsakomybę už savo saugumą.

IVADAS

Ši Strateginį kelrodį priimame tokiu metu, kai esame **karo grįžimo į Europą** liudininkai. Pastaruosius septynis dešimtmečius ES atlieka svarbų vaidmenį užtikrindama stabilumą mūsų žemyne, propaguodama Europos interesus bei vertybes ir padėdama užtikrinti taiką ir saugumą visame pasaulyje. Sąjunga, turinti 27 valstybes nares ir 450 milijonų piliečių, tebėra didžiausia bendroji rinka pasaulyje, svarbiausia daugelio valstybių, visų pirma mūsų kaimynių, prekybos ir investicijų partnerė ir didžiausias paramos vystymuisi šaltinis. ES nustato normas ir yra nuosekli lyderė, investuojanti į veiksmingus daugiašalius sprendimus. Vykdydami krizių valdymo misijas ir operacijas trijuose žemynuose pademonstravome, kad esame pasirengę prisiimti riziką dėl taikos ir savo dalį atsakomybės už pasaulio saugumą.

Rusijos pradėtas agresijos karas yra tektoninis poslinkis Europos istorijoje. Susidūrusi su neišprovokuota ir nepateisinama Rusijos karine agresija prieš Ukrainą, kuria šiurkščiai pažeidžiama tarptautinė teisė bei JT Chartijos principai ir kenkiama saugumui bei stabilumui Europoje ir visame pasaulyje, ES yra kaip niekad vieninga. Demonstruojame **precedento neturintį ryžtą kartu su partneriais laikytis JT Chartijos principų ir atkurti taiką Europoje**. Saugumo ir gynybos srityje stipresnė ir pajėgesnė ES teigiamai prisidės prie pasaulinio ir transatlantinio saugumo, taip pat ji papildė NATO, kuri tebėra jos narių kolektyvinės gynybos pagrindas. Transatlantiniai santykiai ir ES ir NATO bendradarbiavimas, visapusiškai laikantis Sutartyse nustatytų principų ir Europos Vadovų Taryboje sutartų principų, įskaitant įtraukimo, abipusiškumo ir ES sprendimų priėmimo autonomiškumo principus, yra itin svarbūs mūsų bendram saugumui. Valstybių narių tarpusavio solidarumas atspindėtas Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnio 7 dalyje. Kalbant plačiau, ES dar kartą patvirtina savo ketinimą intensyviai paramą taisyklėmis grindžiamai pasaulinei tvarkai, kurios pagrindas – Jungtinės Tautos.

Šiais **didėjančios strateginės konkurencijos, sudėtingų grėsmių saugumo srityje ir tiesioginio išpuolio prieš Europos saugumo tvarką** laikais kyla pavojus mūsų piliečių ir mūsų Sąjungos saugumui. Daugiašališkumo krizė lemia, kad vis dažniau valstybių santykiai palaikomi sandorių pagrindu. Grėsmių spektras tapo įvairesnis ir neprognozuojamas. Klimato kaita yra grėsmė didinantis veiksnys, kuris daro poveikį mums visiems. Po tris dešimtmečius trukusios stiprios ekonominės tarpusavio priklausomybės, kuri turėjo sumažinti įtampą, reikšmingiausias tarptautinių santykių pokytis yra sugrįžimas prie galios politikos ir net ginkluotos agresijos. **Terorizmas kelia grėsmę daugelio šalių stabilumui** ir tebėra iššūkis nacionalinėms saugumo sistemoms visame pasaulyje. **Tarpusavio priklausomybė tebėra svarbi, tačiau tampa vis labiau konfliktinė, o švelnioji galia vis dažniau naudojama kaip ginklas:** vakcinos, duomenys ir technologiniai standartai – visa tai yra politinės konkurencijos priemonės.

Europos saugumas yra nedalomas ir bet koks iššūkis Europos saugumo tvarkai daro poveikį ES ir jos valstybių narių saugumui. **Sugrįžimas prie galios politikos** lemia tai, kad kai kurios šalys veikia remdamosi istorinėmis teisėmis ir įtakos zonomis, užuot laikėsi tarptautiniu lygmeniu sutartų taisyklių ir principų ir vienijęsi, kad propaguotų tarptautinę taiką ir saugumą. **Sritys, dėl kurių kyla vis daugiau ginčų, yra atviroji jūra, oro bei kosminė erdvė ir kibernetinė erdvė.** Galiausiai mūsų pasaulyje lieka vis mažiau laisvės, nes vykdomi išpuoliai prieš žmogaus teises, žmonių saugumą ir demokratines vertybes – tiek savose šalyse, tiek užsienyje. **Susiduriame su valdymo sistemų konkurencija, kurią lydi tikra naratyvų kova.**

Šioje itin konfrontacinėje sistemoje ES ir jos valstybės narės **turi daugiau investuoti į savo saugumą ir gynybą, kad taptų stipresnėmis politinėmis ir saugumo veikėjomis**. Nepaisant per pastaruosius metus padarytos pažangos, esama didelio pavojaus, kad mūsų konkurentai mus pralenks: ES dar daug turi nuveikti, kad sustiprintų savo geopolitinę poziciją. **Būtent todėl turime žengti svarbų žingsnį į priekį, kad vadovaudamiesi Sąjungos pagrindinėmis vertybėmis, išdėstytomis Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje, sukurtume stipresnę ir pajėgesnę Europos Sąjungą, kuri būtų saugumo užtikrintoja**. Tai galime padaryti tik remdamiesi bendru grėsmės vertinimu ir bendru įsipareigojimu imtis veiksmų.

Šiuo Strateginiu kelrodžiu nustatome artimiausių 5–10 metų ES saugumo ir gynybos politikos **bendrą strateginę viziją** ir nedelsdami pradėsime ją įgyvendinti. Tai padės mums kurti bendrą strateginę kultūrą, stiprinti mūsų vienybę bei solidarumą ir, visų svarbiausia, stiprinti mūsų gebėjimą ir valią veikti kartu, apsaugoti mūsų interesus ir ginti mūsų vertybes.

Nestabiliame pasaulyje, kuriame apstu sparčiai kintančių grėsmių ir geopolitinės dinamikos elementų, vadovaujamės šiuo Strateginiu kelrodžiu ir stipriname savo veiksmus, kad ES tarptų stipresne ir pajėgesne saugumo užtikrintoja. Šiuo tikslu jame nustatyti aiškūs tikslai ES saugumo ir gynybos srityje, priemonės jiems pasiekti ir konkretūs terminai pažangai įvertinti.

Konkrečiai:

1. jame pateikiamas **bendras mūsų strateginės aplinkos**, grėsmių ir iššūkių, su kuriais susiduriame, ir jų poveikio Europos Sąjungai **vertinimas**;
2. jis suteikia **daugiau nuoseklumo** saugumo ir gynybos srityje jau vykdomiems veiksams **ir sustiprina bendro tikslo suvokimą** vykdant tuos veiksmus;
3. jame nustatomi **nauji veiksmai ir priemonės** siekiant:
  - a. sudaryti mums galimybę veikti greičiau ir ryžtingiau susidūrus su krizėmis;
  - b. apsaugoti mūsų interesus ir mūsų piliečius stiprinant ES gebėjimą numatyti ir sušvelninti grėsmes;
  - c. skatinti investicijas ir inovacijas, kad būtų bendrai plėtojami būtini pajėgumai ir technologijos;
  - d. gilinti bendradarbiavimą su partneriais, visų pirma JT ir NATO, siekiant bendrų tikslų;
4. jame nurodomi **aiškūs tikslai ir orientyrai** pažangai įvertinti.

Šis Strateginis kelrodis įpareigoja Europos Sąjungą ir jos valstybes nares bendromis pastangomis siekti konkrečių rezultatų. Jo tikslai ir siūlomi veiksmai yra ES integruoto požiūrio dalis ir visiškai atitinka bei papildo esamą politiką dėl reagavimo į išorės grėsmes, darančias poveikį mūsų vidaus saugumui, visų pirma tą, kuri nustatyta 2020 m. Europos Komisijos saugumo sąjungos strategijoje. ES politikos svėro poveikis yra didelis ir jį reikia visapusiškai panaudoti ES saugumui ir gynybai stiprinti. Šis Strateginis kelrodis taip pat grindžiamas gynybos ir kosmoso srities dokumentų rinkiniais, kuriuos Europos Komisija pateikė 2022 m. vasario mėn. Juo tiesiogiai prisidedama prie Versalio darbotvarkės įgyvendinimo.

1. PASAULIS, SU KURIUO SUSIDURIAME

Tam, kad parengtume šį Strateginį kelrodį, 2020 m. atlikome pačią pirmąją išsamią **ES grėsmių analizę**. Tai padėjo suformuoti bendrą supratimą apie grėsmes ir iššūkius, su kuriais ES susidurs artimiausioje ateityje. Siekdami sukurti bendrą strateginę kultūrą, grėsmių analizę reguliariai peržiūrėsime bent kartą per 3 metus, pradedant 2022 m., arba anksčiau, jei to prireiks dėl kintančio strateginio ir saugumo konteksto.

Dėl **daugiasluoksnių grėsmių** bendra saugumo padėtis tapo nepastovesnė, sudėtingesnė ir labiau susiskaidžiusi nei bet kada anksčiau. Vietos ir regioninio nestabilumo dinamika, skatinama neveiksmingo valdymo ir ginčų mūsų platesnėje kaimynystėje ir už jos ribų, kartais kurstoma nelygybės, religinės ir etninės įtampos, vis labiau persipina su netradicinėmis ir tarptautinėmis grėsmėmis ir varžybomis dėl geopolitinės galios. Tai kenkia daugiašalės sistemos gebėjimui užkirsti kelią grėsmėms bei krizėms ir jas sušvelninti.

Galios politikos grįžimas ginčijamo daugiapolio pasaulio kontekste

ES ryžtingai remia **veiksmingą daugiašališkumą** ir siekia sukurti atvirą **taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką**, paremtą žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, visuotinėmis vertybėmis ir tarptautine teise. Ši daugiašališkumo vizija vyravo tarptautinėje arenoje pasibaigus Šaltajam karui. Šiandien ji smarkiai kvestionuojama – nuvertinamos visuotinės vertybės ir neproporcingai naudojamosi pasauliniais iššūkiais, ir tai daro tie, kurie propaguoja griežtą suverenistinį požiūrį, kuris iš tikrųjų yra grįžimas prie galios politikos. Dabartinė tarptautinė tikrovė pagrįsta dinamikos deriniu, kuriuo naudodamiesi vis daugiau subjektų siekia plėsti savo politinę erdvę ir kelia iššūkių saugumo tvarkai. XXI amžiuje naudoti jėgą ir prievartą siekiant pakeisti sienas yra visiškai nepriimtina.

Savo neišprovokuota ir nepateisinama karine agresija prieš Ukrainą **Rusija** šiuurkščiai pažeidžia tarptautinę teisę ir JT Chartijos principus, taip pat kenkia saugumui bei stabilumui Europoje ir visame pasaulyje. Tai vyksta po 2008 m. karinės agresijos Sakartvele, taip pat po 2014 m. įvykdytos neteisėtos Krymo aneksijos ir karinės intervencijos Rytų Ukrainoje. Šiuo ginkluotu kišimusi Sakartvele ir Ukrainoje, *de facto* Baltarusijos kontrole, taip pat nuolatiniu Rusijos pajėgų buvimu užsitęsusių konfliktų vietose, be kita ko, Moldovos Respublikoje, Rusijos vyriausybė aktyviai stengiasi nustatyti vadinamąsias įtakos sferas. Ginkluota agresija prieš Ukrainą rodo pasirengimą panaudoti aukščiausio lygio karinę jėgą, nepaisant teisinių ar humanitarinių aplinkybių, kartu naudojant hibridines taktikas, kibernetinius išpuolius, užsienio vykdomą manipuliavimą informacija bei kišimąsi, ekonominę bei energetinę prievartą ir agresyvią branduolinę retoriką. Šie agresyvūs ir revizionistiniai veiksmai, už kuriuos yra visiškai atsakinga Rusijos vyriausybė ir jos bendrininkė Baltarusija, kelia rimtą ir tiesioginę grėsmę Europos saugumo tvarkai ir Europos piliečių saugumui. Už šiuos nusikaltimus, įskaitant išpuolius prieš civilius gyventojus ir civilinius objektus, atsakingi asmenys bus patraukti atsakomybėn. Kituose veiksmų teatruose, pavyzdžiui, Libijoje, Sirijoje, Centrinės Afrikos Respublikoje ir Malyje, Rusija taip pat siekia savo tikslų ir oportunistiškai naudojami krizėmis, be kita ko, pasitelkdama dezinformaciją ir samdinius, pavyzdžiui, „Vagnerio grupę“. Visi šie pokyčiai kelia ilgalaikę ir tiesioginę grėsmę Europos saugumui, su kuria ir toliau ryžtingai kovosime.

Kinija yra bendradarbiavimo partnerė, ekonominė konkurentė ir sisteminė varžovė. Su Kinija galime spręsti pasaulinės svarbos klausimus, pavyzdžiui, klimato kaitos klausimus. Kinija vis dažniau yra susijusi su įtampos regione atvejais ir prie jų prisideda. Mūsų rinkų ir visuomenės atvirumo asimetrija lemia tai, kad daugėja susirūpinimą keliančių klausimų dėl abipusiškumo, ekonominės konkurencijos ir atsparumo. Kinija yra linkusi riboti galimybes patekti į savo rinką ir siekia pasaulyje propaguoti savo pačios standartus. Ji vykdo savo politiką, be kita ko, vis aktyviau veikdama jūroje ir kosmose, taip pat naudodamasi kibernetinėmis priemonėmis ir imdamasi hibridinių taktikų. Be to, Kinija iš esmės plėtoja savo karines priemones ir siekia ne vėliau kaip 2035 m. užbaigti bendrą savo ginkluotųjų pajėgų modernizavimą, darydama poveikį regioniniam ir pasauliniam saugumui. Kinijos vystymasis ir integracija savo regione ir visame pasaulyje bus vienas iš likusios šio amžiaus dalies skiriamųjų ženklų. Turime užtikrinti, kad tai vyktų tokiu būdu, kuris padės palaikyti saugumą pasaulyje ir neprieštaraus taisyklėmis grindžiamai tarptautinei tvarkai, taip pat mūsų interesams ir vertybėms. Tam reikia tvirtos mūsų vienybės ir glaudaus bendradarbiavimo su kitais regioniniais ir pasauliniais partneriais.

Šiame ginčijamame daugiapoliame pasaulyje ES turi imtis aktyvesnių veiksmų, kad apsaugotų savo piliečius, apgintų savo interesus, propaguotų savo vertybes, ir bendradarbiauti su partneriais, kad užtikrintų saugumą siekiant saugesnio ir teisingesnio pasaulio. Kartu su mūsų partneriais ES gina pagrindinius principus, kuriais grindžiamas Europos saugumas, įtvirtintus **JT Chartijoje** ir **ESBO steigiamuosiuose dokumentuose**, įskaitant **Helsinkio baigiamąjį aktą** ir **Paryžiaus chartiją**. Tai visų pirma apima valstybių suverenią lygybę ir teritorinį vientisumą, sienų neliečiamumą, susilaikymą nuo grasinimo ar jėgos naudojimo ir valstybių laisvę pasirinkti arba keisti savo pačių saugumo tvarką. Šie principai negali būti nei derybų, nei peržiūros ar naujų interpretacijų objektas.

Siekdami laikytis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos, toliau stiprinsime santykius su JT, NATO ir G7 priklausančiais partneriais ir bendramintėmis šalimis. Šiame kontekste Jungtinės Amerikos Valstijos tebėra ištikimiausia ir svarbiausia ES strateginė partnerė ir pasaulinė galia, prisidedanti prie taikos, saugumo, stabilumo ir demokratijos mūsų žemyne.

Mūsų strateginė aplinka

Šiandien ES supa **nestabilumas** bei konfliktai ir ji susiduria su karu prie savo sienų. Susiduriame su pavojingu ginkluotos agresijos, neteisėtos aneksijos, nestabilių valstybių, revizionistinių galių ir autoritarinių režimų deriniu. Ši aplinka sudaro palankias sąlygas įvairioms grėsmėms Europos saugumui: nuo terorizmo, smurtinio ekstremizmo ir organizuoto nusikalstamumo iki hibridinių konfliktų bei kibernetinių išpuolių, naudojimosi neteisėta migracija kaip priemone, ginklų platinimo ir laipsniško ginklų kontrolės struktūros silpninimo. Finansinis nestabilumas, milžiniški socialiniai ir ekonominiai skirtumai gali dar labiau paaštrinti tokią dinamiką ir daryti vis didesnę poveikį mūsų saugumui. Visos šios grėsmės kenkia ES saugumui prie mūsų pietinių bei rytinių sienų ir už jų. Tais atvejais, kai ES aktyviai ir veiksmingai nepropaguoja savo interesų, šią erdvę užpildo kiti.

Saugumas ir stabilumas **Vakarų Balkanuose** vis dar nėra savaime suprantamas dalykas, be kita ko, dėl didėjančio užsienio kišimosi, įskaitant manipuliavimo informacija kampanijas, taip pat dėl galimo dabartinio Europos saugumo padėties pablogėjimo šalutinio poveikio. Atsižvelgiant į tai, ypač svarbu remti Bosnijos ir Hercegovinos suverenumą, vienybę ir teritorinį vientisumą, grindžiamus visų jos piliečių ir ją sudarančių tautų lygybės ir nediskriminavimo principais, įtvirtintais Bosnijos ir Hercegovinos konstitucijoje, taip pat remti jos reformų procesą kelyje į Europą, ir tęsti ES vadovojamą Prištinos ir Belgrado dialogą. Reikia toliau daryti apčiuopiamą pažangą teisinės valstybės principo taikymo ir Europos vertybėmis, taisyklėmis ir standartais grindžiamų reformų srityse, o europinė perspektyva yra strateginis pasirinkimas, būtinas visoms narystės ES siekiančioms partnerėms. Mūsų **rytinėje kaimynystėje**, Rusijos ginkluotosioms pajėgoms tiesiogiai puolant Ukrainą, Moldovos Respublika, Sakartvelas ir kitos Pietų Kaukazo valstybės taip pat nuolat patiria strateginį bauginimą, tiesiogines grėsmes savo suverenumui ir teritoriniam vientisumui ir yra įstrigę užsitęsusių konfliktų spąstuose. Autoritarizmas Baltarusijoje virsta smurtinėmis represijomis šalies viduje, aktyvia karine parama Rusijos agresijai prieš Ukrainą, jos šalies be branduolinio ginklo statuso pakeitimu ir hibridinėmis taktikomis, nukreiptomis prieš ES. Stabilumui ir saugumui platesniame Juodosios jūros regione labai kenkia Rusijos agresija prieš Ukrainą, kuri daro itin didelį poveikį saugumui ir atsparumui, laivybos laisvei ir ekonominei plėtrai. **Arktis** sparčiai kinta, visų pirma dėl visuotinio atšilimo poveikio, geopolitinių varžybų ir didesnio komercinio susidomėjimo, be kita ko, gamtos išteklių. Mūsų **pietinėje kaimynystėje** tebėra neišspręstos krizės Libijoje ir Sirijoje, o tai turi ilgalaikių ir plintančių regioninių pasekmių. Visų pirma šiam regionui kelia pavojų teroristiniai judėjimai, prekyba žmonėmis ir organizuotas nusikalstamumas, dėl kurių nukenčia abi Viduržemio jūros pakrantės. Kadangi tai yra mūsų saugumui ir stabilumui strategiškai svarbus regionas ir jūrų zona, esame įsipareigoję dėti daugiau pastangų atremdami šias grėsmes ir iššūkius. Toliau sieksime taikos ir saugumo Europos ir Viduržemio jūros regione, be kita ko, tarpininkaudami, spręsdami konfliktus, atkurdami institucijas ir reintegrudami visus visuomenės narius. Šiuo tikslu stiprinsime bendradarbiavimą su regioniniais partneriais. Galiausiai dėl provokacijų ir vienašalių veiksmų, nukreiptų prieš ES valstybes nares, ir suverenių teisių pažeidimų pažeidžiant tarptautinę teisę, taip pat dėl neteisėtos migracijos instrumentalizavimo toliau esama įtampos **rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje** ir galima greita eskalacija; stabilios ir saugios aplinkos, taip pat bendradarbiavimu grindžiamų ir abipusiškai naudingų santykių užtikrinimu laikantis gerų kaimyninių santykių principo suinteresuota ir ES, ir Turkija.

Kartu šios grėsmės ir iššūkiai daro poveikį mūsų piliečių saugumui, mūsų ypatingos svarbos infrastruktūros objektams ir mūsų sienų vientisumui. Daugelyje šių veiksmų teatrų juntamas ypač didelis itin pablogėjusių santykių su Rusijos vyriausybe poveikis. Ji aktyviai kišasi naudodama hibridines taktikas, o tai kelia grėsmę šalių stabilumui ir jų demokratiniams procesams. Tai taip pat turi tiesioginių pasekmių mūsų pačių saugumui.

Europos Sąjungai yra strategiškai svarbi **Afrikos** ateitis. Afrikos žemynas turi didelį potencialą dėl savo ekonominio ir demografinio augimo. Tačiau tebesitęsiantys konfliktai, prastas valdymas ir terorizmas visame žemyne daro poveikį mūsų pačių saugumui. Tai visų pirma pasakytina apie Malį, platesnį **Sahelio regioną** ir **Centrinę Afriką**: nestabilumas, teroristinės grupės, silpnos valstybės struktūros, samdiniai ir plačiai paplitęs skurdas yra pavojingas derinys, todėl reikia aktyvesnio ES angažavimosi. Stabilumas **Gvinėjos įlankoje**, **Somalia pusiasalyje** ir **Mozambiko sąsiauryje** Europos Sąjungai tebėra vienas pagrindinių saugumo imperatyvų, be kita ko dėl to, kad per juos eina svarbūs prekybos maršrutai. Kartu Afrikoje matome vis didėjančią geopolitinę konkurenciją – vis aktyviau veikia tiek pasauliniai, tiek regioniniai subjektai. Kai kurie iš jų nedvejodami naudoja nereguliuojamas pajėgas nestabiliuose zonose ir taip žlugdo tarptautines pastangas siekti taikos ir stabilumo, destabilizuodami valstybes ir jų ekonomiką, taip pat prisideddami prie žmogaus teisių pažeidimų.

Dėl aktyvių konfliktų ir nuolatinio nestabilumo platesniame **Artimųjų Rytų** ir **Persijos įlankos** regione kyla pavojus mūsų saugumui ir ekonominiams interesams. Branduolinio ginklo neplatavimo problemų sprendimas regione tebėra itin svarbus. Iranas yra itin svarbus saugumui regione, nors jo tiesioginė ir netiesioginė parama politiniams ir kariniams tarpininkams, taip pat balistinių raketų platinimas ir raketų bei ginklų perdavimas valstybiniais ir nevalstybiniais subjektams tebėra svarbus nestabilumo regione šaltinis. Ypač svarbu dėti pastangas, kad Bendras visapusiškas veiksmų planas (BVVP) vėl būtų visapusiškai įgyvendinamas. Regiono pastangos kovojant su smurtiniu ekstremizmu taip pat bus labai svarbios pasaulio mastu kovojant su teroristinėmis grupėmis, tokiomis kaip „Al-Qaida“ ir „Da’esh“.

Naujas pasaulinės konkurencijos centras susiformavo **Indijos ir Ramiojo vandenynų regione**: geopolitinė įtampa kelia pavojų taisyklėmis grindžiamai tvarkai šiame regione ir daro spaudimą pasaulinėms tiekimo grandinėms. ES geopolitiniu ir ekonominiu požiūriu yra itin suinteresuota stabilumu ir saugumu regione. Todėl saugosime savo interesus regione, be kita ko, užtikrindami, kad jūrų ir kitose srityse būtų laikomasi tarptautinės teisės. Kinija yra antra pagal dydį ES prekybos partnerė, kuri yra būtina siekiant įveikti pasaulinio masto iššūkius. Tačiau taip pat vis aktyviau reaguojama į vis kategoriškesnę jos elgesį regione.

Kalbant apie likusią **Azijos** dalį, didelį susirūpinimą dėl saugumo, susijusį su terorizmu, narkotikų kontrabanda ir neteisėtos migracijos keliamais vis didesniais iššūkiais, regionui ir Europos Sąjungai kelia Afganistanas. Tam tikri subjektai, pavyzdžiui, Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika (KLDK), toliau kelia pavojų regioninei ir tarptautinei taikai ir saugumui – ne tik dėl masinio naikinimo ginklų ir branduolinių ir balistinių raketų programų, bet ir dėl vis dažniau vykdomų žvalgybos operacijų, kibernetinių išpuolių ir dezinformacijos kampanijų. Įsisenėję ankstesni konfliktai taip pat toliau trukdo plėtoti visapusiškas visą regioną apimančias saugumo priemones.

Galiausiai, su **Lotynų Amerika** mus sieja glaudūs istoriniai ir kultūriniai ryšiai, taip pat įsipareigojimas dėl daugiašališkumo, grindžiamo bendrais pagrindiniais principais ir vertybėmis. Vis dėlto dėl COVID-19 pandemijos daugelyje Lotynų Amerikos šalių išryškėjo socioekonominiai disbalansai ir kai kuriais atvejais kilo grėsmė politiniam stabilumui. Nestabilumas Centrinėje Amerikoje ir užsitęsusi krizė Venesueloje prisideda prie regiono susiskaldymo ir didelio migracijos spaudimo, dar labiau aštrina problemas dėl su narkotikais susijusio organizuoto nusikalstamumo ir kelia pavojų pastangoms siekiant taikos Kolumbijoje.

Naujos ir tarpvalstybinės grėsmės ir iššūkiai

Be šių regioninių konfliktų ir įtampos, taip pat pasauliniu lygmeniu susiduriame su tarpvalstybinėmis grėsmėmis ir sudėtinga saugumo dinamika, kurios daro tiesioginį poveikį pačios Sąjungos saugumui.

Visų formų **terorizmas ir smurtinis ekstremizmas**, kad ir kokia būtų jų kilmė, toliau nuolat vystosi ir kelia didelę grėsmę taikai ir saugumui Europos Sąjungoje ir už jos ribų. Tai apima vietinius teroristus, sugrįžusius užsienio kovotojus, iš užsienio vadovaujamus, skatinamus ar įkvėptus išpuolius, taip pat ideologijų ir įsitikinimų, kuriais skatinama radikalizacija ir smurtinis ekstremizmas, skleidimą. Visų pirma tebėra didelė „Da’esh“, „Al-Qaida“ ir su jomis susijusių subjektų keliamą grėsmę, kuri toliau neigiamai veikia stabilumą įvairiuose regionuose, taip pat ES saugumą.

Nuolatinę grėsmę kelia **masinio naikinimo ginklų** ir jų siuntimo į taikinių priemonių **platinimas**, kaip aiškiai matyti iš KLRD ir Irano branduolinių programų, kartotinio cheminio ginklo naudojimo ir naujų pažangių balistinių, sparnuotųjų ir hipergarsinių raketų kūrimo bei dislokavimo. Tiek Rusija, tiek Kinija **plečia savo branduolinį arsenalą** ir kuria naujas ginklų sistemas. Rusijos vadovybė naudojo branduolines grėsmes įsiverždama į Ukrainą. Regioninės galios taip pat turi prieigą prie modernių įprastinių ginklų: nuo atkirtimo ir izoliavimo sistemų iki balistinių ir sparnuotųjų raketų. Šias tendencijas dar labiau sustiprina Europos **ginklų kontrolės struktūros** erozija, pradedant Sutartimi dėl įprastinių ginkluotųjų pajėgų Europoje ir baigiant Vidutinio nuotolio branduolinių pajėgų sutartimi ir Atviros oro erdvės sutartimi. Šis normų vakuumas daro tiesioginį įtaką ES stabilumui ir saugumui. Negalima toleruoti akivaizdaus cheminio ginklo naudojimo atvejų padaugėjimo. Pasaulinio draudimo naudoti cheminį ginklą išsaugojimas yra bendra pasaulinė atsakomybė. Todėl toliau remsime visų pirma Tarptautinę atominės energijos agentūrą ir Cheminio ginklo uždraudimo organizaciją.

Valstybiniai ir nevalstybiniai subjektai naudojami **hibridinėmis strategijomis, kibernetiniais išpuoliais, dezinformacijos kampanijomis**, tiesiogiai **kišasi** į mūsų rinkimus ir politinius procesus, taiko ekonominę prievartą ir kaip priemonę naudojami neteisėtos migracijos srautais. Vis didesnę susirūpinimą taip pat kelia vis dažnesnis piktnaudžiavimas teise siekiant politinių, ekonominių ir karinių tikslų. Mūsų konkurentai nevengia naudoti **besiformuojančių ir perversminių technologijų**, kad įgytų strateginių pranašumų ir padidintų savo hibridinių kampanijų veiksmingumą. Kai kurie iš jų pasinaudojo COVID-19 pandemijos sukeltu netikrumu, kad paskleistų žalingų ir melagingų naratyvų.

Tuo pat metu vis labiau konkuruojama dėl laisvos ir saugios prieigos prie pasaulinių strateginių sričių. Didėjant priklausomybei nuo skaitmeninių technologijų, **kibernetinė erdvė** tapo strateginės konkurencijos sritimi. Vis dažniau susiduriame su sudėtingesniais kibernetiniais išpuoliais. Itin svarbu išlaikyti atvirą, laisvą, stabilią ir saugią kibernetinę erdvę. Nepaisant taikaus **kosminės erdvės** naudojimo principo, konkurencija šioje srityje daro didelį poveikį saugumui ir gynybai. Ši sritis itin svarbi stebėjimo, stebėsenos, navigacijos ir komunikacijų pajėgumams, tačiau ji perpildyta ir ginčijama, kaip matyti iš neatsakingo strateginių konkurentų elgesio. ES saugumui, mūsų ekonominei plėtrai, laisvajai prekybai, transportui ir energetiniam saugumui yra svarbus **jūrų saugumas** Baltijos jūroje, Juodojoje jūroje, Viduržemio jūroje ir Šiaurės jūroje, taip pat Arkties vandenyse, Atlanto vandenyne ir atokiausiuose regionuose. Vis labiau konkuruojama dėl jūrų zonų, ypatingos svarbos susisiekimo jūrų koridorių ir keleto kritinių taškų jūrose, taip pat jūrų dugno – nuo Adeno įlankos iki Ormuzo sąsiaurio ir už Malakos sąsiaurio ribų. Galiausiai mūsų **saugumui oro erdvėje** taip pat kenkiama agresyvėjančiomis pozicijomis oro erdvėje, vis dažniau naudojant atkirtimo ir izoliavimo taktikas.

Artimiausius keletą dešimtmečių mūsų saugumo padėčiai taip pat darys **klimato kaita, aplinkos būklės blogėjimas ir gaivalinės nelaimės**: jie yra gerai žinomi nestabilumo ir konfliktų visame pasaulyje – nuo Sahelio iki Amazonės ir Arkties regionų – varikliai. Konkretūs to pavyzdžiai yra konkurencija dėl **gamtos išteklių**, pavyzdžiui, dėl žemės ūkio paskirties žemės ir vandens, ir energijos išteklių naudojimas politiniais tikslais. Siekiant mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir užtikrinti, kad mūsų ekonomika efektyviau naudotų išteklius ir taptų labiau žiedinė, kyla specifinių saugumo iššūkių, įskaitant prieigą prie svarbiausiųjų žaliavų, vertės grandinės valdymą ir tvarumą, taip pat ekonominius ir politinius pokyčius, kuriuos lemia perėjimas nuo iškastinio kuro prie kitų šaltinių. **Pasaulinės sveikatos krizės** taip pat gali sukelti visuomenei ir ekonomikai didelių sunkumų su plataus masto geopolitinėmis pasekmėmis. COVID-19 pandemija paaštrino tarptautinę konkurenciją ir parodė, kad sutrikimai pagrindiniuose prekybos maršrutuose gali daryti spaudimą ypatingos svarbos tiekimo grandinėms ir poveikį ekonominiam saugumui.

Strateginis poveikis Sąjungai

Visi šie iššūkiai yra daugialypiai ir dažnai tarpusavyje susiję. Mūsų saugumui kyla pavojus tiek viduje, tiek užsienyje. Turime būti pajėgūs ir pasirengę **apsaugoti savo piliečius, ginti mūsų bendrus interesus, propaguoti mūsų vertybes ir prisidėti formuojant pasaulio ateitį**. Turime padvigubinti pastangas, kad įgyvendintume savo **integruotą požiūrį** į saugumą, konfliktus ir krizes. Turime drąsiau derinti savo diplomatines ir ekonomines priemones, įskaitant mūsų sankcijų režimus, su civiliniais ir kariniais ištekliais, siekdami užkirsti kelią konfliktams, reaguoti į krizes, prisidėti prie taikos kūrimo ir remti partnerius. Taip pat stiprinsime bendradarbiavimą su dvišalėmis, regioninėmis ir daugiašalėmis Europos saugumo ir gynybos iniciatyvomis, kuriomis prisidedama prie Europos saugumo.

Solidarumas, vienybė ir mūsų užmojai, kylantys iš 2016 m. **Visuotinės ES strategijos**, yra kaip niekada anksčiau gyvybiškai svarbūs. Gerinsime savo gebėjimą padėti užtikrinti taiką ir saugumą mūsų žemyne, reaguoti į išorės konfliktus ir krizes, stiprinti partnerių pajėgumus ir apsaugoti ES bei jos piliečius. Nors nuo 2016 m. intensyviau stiprinome ES vaidmenį saugumo ir gynybos srityje, pripažįstame, kad formuojasi naujas strateginis kraštovaizdis, todėl turime veikti **kur kas skubiau ir ryžtingiau** ir teikti **savitarpio pagalbą** bei demonstruoti **solidarumą** agresijos prieš vieną iš mūsų atveju. Ryžtingų veiksmų siekiant užtikrinti mūsų veikimo laisvę reikia imtis dabar.

Pastarojo meto geopolitiniai poslinkiai mums primena, kad ES turi skubiai priimti didesnę atsakomybę už savo pačios saugumą, veikdama savo kaimynystėje ir už jos ribų, kai tik įmanoma, su partneriais ir, kai būtina, atskirai. Mūsų Sąjungos stiprybė – vienybė, solidarumas ir ryžtas. Šis Strateginis kelrodis sustiprins ES **strateginį savarankiškumą** ir jos gebėjimą dirbti kartu su partneriais, kad būtų apsaugotos jos vertybės ir interesai. Saugumo ir gynybos srityje stipresnė ir pajėgesnė ES teigiamai prisidės prie pasaulinio ir transatlantinio saugumo ir jį papildys NATO, kuri tebėra jos narių kolektyvinės gynybos pagrindas. Abu šie aspektai yra neatsiejami.

Toliau pateiktuose šio Strateginio kelrodžio skyriuose išdėstyta, kaip **veiksime** ir būsime pasirengę reaguoti į įvairias krizes ir iššūkius. Jame nurodoma, kaip turėtume numatyti grėsmes, **užtikrinti** savo interesus ir apsaugoti savo piliečius. Tam savo ruožtu mums reikia inovacijų ir **investicijų** į technologiškai aukštesnio lygio ir sąveikius gynybos pajėgumus, taip pat reikia mažinti priklausomybę technologijų ir išteklių srityse. Dedant visas šias pastangas turime stiprinti **partnerystes**, kai tai pasitarnauja ES vertybėms ir interesams.

2. VEIKTI

Atsižvelgdami į pasaulį, su kuriuo susiduriame, turime intensyviai pastangas, kad pasirengtume krizėms bei grėsmėms ir prisidėtume prie stabilumo savo kaimynystėje ir už jos ribų. ES pranašumas užkertant kelią išorės konfliktams bei krizėms ir juos sprendžiant – jos galimybė naudoti ir karines, ir civilines priemones. Turime būti pajėgūs **skubiai imtis veiksmų** visose operacijų srityse: sausumoje, jūroje ir ore, taip pat kibernetinėje ir kosminėje erdvėje.

Kad galėtume veiksmingai įgyvendinti ES **integruotą požiūrį**, visapusiškai ir nuosekliai naudosimės visų sričių esama ES politika bei priemonėmis ir kuo labiau padidinsime vidaus ir išorės saugumo, saugumo ir vystymosi, taip pat mūsų bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) civilinio ir karinio aspektų sinergiją bei tarpusavio papildomumą. Stiprinsime savo pajėgumą vykdyti visą spektrą civilinio ir karinio **krizių valdymo** užduočių, kurios yra mūsų BSGP pagrindas, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 43 straipsnyje.

Veikti kartu

ES turi gebėti greičiau, pajėgiau ir veiksmingiau priimti **sprendimus ir imtis veiksmų**. Tam reikia politinės valios. Kadangi vieningumas yra norma priimant su saugumu ar gynyba susijusius sprendimus, mums reikia **greitesnio, tvirtesnio ir lankstesnio** požiūrio, kad galėtume atlikti viso spektro krizių valdymo užduotis.

Turime būti pajėgūs visais konflikto ciklo etapais reaguoti į neišvengiamas grėsmes arba greitai reaguoti į krizinę padėtį už Sąjungos ribų. Šiuo tikslu sukursime **ES greitojo dislokavimo pajėgumus**, kurie sudarys mums sąlygas greitai dislokuoti iki 5 000 karių modulines pajėgas, įskaitant sausumos, oro ir jūrų komponentus, taip pat reikiamas strategines įgalinančias priemones. Tokie moduliniai pajėgumai gali būti naudojami skirtingais operacijos, vykdomos nepalankioje aplinkoje, etapais, pavyzdžiui, pirminio pajėgų įvedimo etape, stiprinant operaciją ar kaip rezervo pajėgos jai pasitraukiant. Šių pajėgumų plėtojimas bus grindžiamas veiklos scenarijais, pagal kuriuos iš pat pradžių daugiausia dėmesio bus skiriama gelbėjimo ir evakuacijos operacijoms, taip pat pirminiam stabilizavimo operacijų etapui. Pajėgumus sudarys iš esmės pakeistos ES kovinės grupės ir iš anksto nustatytos valstybių narių karinės pajėgos bei pajėgumai, laikantis vieningo pajėgų rezervo principo. Šiuo atžvilgiu išsipareigojame didinti mūsų ginkluotųjų pajėgų parengtį ir prieinamumą. Iš esmės pakeitus ES kovines grupes turėtų būti užtikrinta tvirtesnė ir lankstesnė priemonė, pavyzdžiui, naudojant pritaikytus pajėgų rinkinius, įskaitant žemės, jūrų ir oro komponentus, įvairius operacinės parengties lygius ir ilgesnius budėjimo laikotarpius. Išsami ir visapusiška visų esamų elementų apžvalga suteiks mums reikiamą lankstumą pritaikyti savo pajėgas pagal krizės pobūdį ir operacijos reikalavimus bei tikslus, dėl kurių nuspręš Taryba, naudojant iš esmės pakeistas ES kovines grupes, valstybių narių karines pajėgas ir pajėgumus arba jų derinį.

Kad dislokavimas būtų veiksmingas, išsipareigojame teikti susijusius išteklius ir būtinas strategines įgalinančias priemones, visų pirma strateginį transportą, pajėgų apsaugą, medicininės priemones, kibernetinę gynybą, palydovinius ryšius ir žvalgybos, stebėjimo ir išžvalgymo pajėgumus. Prireikus šiuos pajėgumus plėtosime. Vadovavimo ir kontrolės tikslais pasitelksime iš anksto nurodytus nacionalinius operacijų štabus arba ES karinių misijų planavimo ir vykdymo centrą, kai bus pasiektas visiškas jo operacinis pajėgumas. Užtikrinsime, kad, taikant lankstesnę sprendimų priėmimo tvarką ir išplėstą bendrųjų sąnaudų aprėptį (įskaitant pratybų sąnaudas), būtų prisidedama prie greito ir efektyvaus šių pajėgumų dislokavimo. Rengsime mokymus ir pratybas pagal ES sistemą, kad pagerintume visų šių pajėgumų elementų parengtį ir sąveikumą (taip pat pagal NATO standartus). Tai itin svarbu, jei norime įveikti kliūtis, su kuriomis esame susidūrę anksčiau.

Žvelgiant plačiau, taip pat turime siekti didesnio mūsų **sprendimų priėmimo proceso** lankstumo, nepakenkiant politiniam ir finansiniam solidarumui. Todėl pasinaudosime ES sutarčių teikiamomis galimybėmis, įskaitant konstruktyvų susilaikymą. Visų pirma nuspręsimė dėl praktinių Europos Sąjungos sutarties 44 straipsnio įgyvendinimo, sąlygų, laikantis BSGP sprendimų priėmimo tvarkos, kad norinčių ir pajėgiančių valstybių narių grupė galėtų planuoti ir vykdyti misiją ar operaciją ES sistemoje, Tarybai vykdant politinę priežiūrą.

Tvirtesnės, lanktesnės ir labiau modulinės BSGP civilinės ir karinės misijos ir operacijos turėtų padėti mums greitai prisitaikyti prie naujų grėsmių bei iššūkių ir padidinti tų misijų ir operacijų veiksmingumą, be kita ko, atsižvelgiant į naujas saugumo aplinkybes ir vis aktyvesnį mūsų strateginių konkurentų buvimą veiksmų teatruose. Pavyzdžiui, jos turėtų turėti galimybę geriau padėti partnerių saugumo ir gynybos pajėgoms bei jas remti, taip pat teikti mokymus ir konsultacijas struktūrinių reformų klausimais. Šiuo tikslu toliau pritaikysime dabartinį karinių misijų ir operacijų modelį, kad padidintume jų veiksmingumą vietoje. Taip pat išnagrinėsime kitas galimybes teikti tikslingesnę konsultacinę paramą šalių partnerių saugumo ir gynybos organizacijoms. Siekiant geriau remti mūsų misijas ir operacijas turėtų būti toliau stiprinamos strateginės komunikacijos priemonės.

Aktyviau naudodamasi **Europos taikos priemone**, ES gali greitai teikti svarbią pagalbą partneriams, pavyzdžiui, tiekdamą karinę įrangą, kuria dažnai papildomas BSGP misijų teikiamas mokymas. Tai taip pat gali būti daroma remiant partnerių gynybos pajėgumus krizės metu, kaip ir pagalbos priemonių rinkinio, skirto padėti Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms ginti savo teritorinį vientisumą bei suverenitetą ir apsaugoti civilius gyventojus nuo neišprovokuotos ir nepateisinamos agresijos, atveju.

Be to, ES valstybės narės įvairių formų bendradarbiavimu svariai prisideda užtikrinant ES interesus ir taiką bei stabilumą pasaulyje. Geriau koordinuojant šias iniciatyvas ir ES veiksmus turėtų būti užtikrinta abipusė parama ir didesnis veiksmingumas. Šiuo atžvilgiu mūsų BSGP misijos bei operacijos ir Europos vadovaujamos *ad hoc* misijos ir operacijos, veikiančios tuose pačiuose ar gretimuose veiksmų teatruose, turėtų viena kitą stiprinti atsižvelgdamos į savo atitinkamus įgaliojimus, užtikrindamos operatyvinį koordinavimą, logistinę paramą, dalijimąsi žvalgybos informacija ir bendrus medicininio evakavimo pajėgumus. Tai reiškia glaudesnio bendradarbiavimo šiose srityse plėtojimą veiksmų teatruose, pavyzdžiui, Sahelyje, Somalio pusiasalyje ir Ormuzo sąsiauryje. ES galėtų toliau remti Europos vadovujamas *ad hoc* misijas ir operacijas, kuriomis padedama siekti ES interesų. Joms galėtų būti naudinga ES politinė parama ir galėtų būti remiamasi konkrečiais paramos priemonių, finansuojamų pagal Europos taikos priemonę, rezultatais.

Daugėjant nesutarimų jūrų srityje, įsipareigojame toliau ginti savo interesus jūroje ir didinti ES bei valstybių narių jūrų saugumą, be kita ko, gerindami savo karinio laivyno pajėgų sąveikumą: rengdami realiąsias pratybas ir organizuodami Europos laivų lankymąsi uostuose. Remdamiesi savo šiuo metu įgyjama patirtimi Gvinėjos įlankoje ir patirtimi šiaurės vakarinėje Indijos vandenyno dalyje, plėsimė savo **koordinuotą jūrinį buvimą** įtraukdami kitas zonas, kuriose turima jūrinio intereso ir kurios daro poveikį ES saugumui, ir sieksime, kai tikslinga, įtraukti atitinkamus partnerius. Taip pat konsoliduosime ir atitinkamai toliau plėtosime dvi savo karinio laivyno operacijas, vykdomas Viduržemio jūroje ir prie Somalio krantų – jūrų zonose, kuriose ES turi itin svarbių strateginių interesų.

Stiprinsime bendradarbiavimą ir koordinavimą **oro srityje** – toliau plėtosime savo gebėjimą pirmą kartą vykdyti ES aviacinio saugumo operacijas, įskaitant aviacinės paramos, gelbėjimo ir evakavimo, stebėjimo ir pagalbos nelaimės atveju užduotis. Kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos koordinuotai naudoti karinius oro išteklius BSGP misijoms ir operacijoms remti, taip pat stiprinsime bendradarbiavimą ir partnerystę su ES ir daugiašalėmis struktūromis bei iniciatyvomis oro srityje, pavyzdžiui, Europos oro transporto vadovavimo centru.

Vykdydami savo **civilines BSGP misijas** iš esmės prisidedame prie teisės viršenybės, civilinio administravimo, policijos ir saugumo sektoriaus reformos krizių vietose. Jos taip pat yra labai svarbios ES nekarinėmis priemonėmis plačiau reaguojant į saugumo iššūkius, įskaitant susijusius su neteisėta migracija, hibridinėmis grėsmėmis, terorizmu, organizuotu nusikalstamumu, radikalizacija ir smurtiniu ekstremizmu.

Susitarimas dėl civilinių BSGP pajėgumų padeda mums toliau plėtoti ir stiprinti savo civilines misijas, kad jos galėtų greitai ir veiksmingai reaguoti į esamas ir kintančias grėsmes bei iššūkius, kenkiančius vykdomajai, teisminei ar teisėkūros sistemai krizių vietose, taip pat šalina kritinius trūkumus. Užtikrinsime, kad civilines misijas būtų galima dislokuoti greičiau, laikantis susitarimo dėl civilinių BSGP pajėgumų. Konkrečiau, galėsime ir būsime pasirengę per 30 dienų dislokuoti 200 civilių ekspertų misiją, visapusiškai pasinaudodami svarbiausia įranga ir logistikos paslaugomis, teikiamomis per strateginį sandėlį ir misijų paramos platformą. Padidinsime civilinių misijų veiksmingumą, lankstumą ir gebėjimą reaguoti, be kita ko, paspartindami savo sprendimų priėmimo procesą, stiprindami operatyvinį planavimą, tobulindami personalo atranką bei įdarbinimą ir gerindami reagavimo priemones, įskaitant specializuotas grupes. Šiuo tikslu taip pat remsimės moksliniais tyrimais, plėtra ir inovacijomis. Toliau stiprinsime savo civilinius BSGP pajėgumus pasitelkdami naują susitarimą, kuriame bus numatyti tikslai, susiję su civilinių misijų rūšimi, skaičiumi ir dydžiu, struktūrinio civilinių pajėgumų plėtojimo proceso elementai, tai pat sinergija su kitomis ES priemonėmis.

Norint kartu įveikti aktualius saugumo iššūkius, būtinas glaudesnis BSGP subjektų ir ES **teisingumo ir vidaus reikalų** srities subjektų, įskaitant agentūras, pavyzdžiui, Europolą, Eurojustą, CEPOL ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūrą (*Frontex*), bendradarbiavimas siekiant abipusės naudos. Galime remtis teigiama patirtimi, įgyta, pavyzdžiui, Libijoje, Ukrainoje, Sahelyje ir Somalio pusiasalyje arba susijusia su ES karinių jūrų pajėgų operacijos Viduržemio jūroje įsteigtu informacijos apie nusikalstamumą padaliniu. Šiuo tikslu siekiame didinti teisingumo ir vidaus reikalų srities subjektų ir BSGP sinergiją laikantis ES prioritetų. Tai apima bendrą informuotumą apie padėtį, reguliarias konsultacijas bei mainus, taip pat specialiai pritaikytą pratęsimą arba papildomąjį dislokavimą. Kad užsitikrintume tinkamą pritarimą, taip pat plėsimės bendradarbiavimą su nacionaliniais teisingumo ir vidaus reikalų srities subjektais, be kita ko, politiniu lygmeniu.

Turime laipsniškai toliau stiprinti savo civilinio ir karinio **vadovavimo ir kontrolės** struktūras. Užtikrinsime, kad Karinių misijų planavimo ir vykdymo centras būtų visiškai pajėgus planuoti, kontroliuoti nevykdomąsias bei vykdomąsias užduotis ir vykdomųjų įgaliojimų neturinčias bei juos turinčias operacijas, taip pat realiąsias pratybas, ir joms vadovauti. Šiame kontekste gerokai padidinsime su personalu susijusius indėlius ir užtikrinsime, kad turėtume būtinas ryšių ir informacines sistemas ir reikiamą infrastruktūrą. Kai bus pasiektas visiškas Karinių misijų planavimo ir vykdymo centro operacinis pajėgumas, jis turėtų tapti vadovavimo ir kontrolės struktūra, kuriai teikiama pirmenybė. Tai neturės įtakos mūsų gebėjimui toliau naudotis iš anksto nurodytais nacionaliniais operacijų štabais. Taip pat bus sustiprintas Civilinių operacijų planavimo ir vykdymo centras, kad jis būtų pajėgesnis planuoti esamas ir būsimas civilines misijas, joms vadovauti ir vykdyti jų kontrolę. Karinių ir civilinių struktūrų bendradarbiavimas ir veiklos koordinavimas bus stiprinamas pasitelkiant Jungtinių paramos koordinavimo padalinį.

Tebesame tvirtai įsipareigoję propaguoti ir plėtoti **žmogiškąjį saugumą** ir pagarbą **tarptautinei humanitarinei ir žmogaus teisių teisei** bei jos laikymąsi, civilių asmenų, įskaitant humanitarinės pagalbos darbuotojus, apsaugą visose konfliktų situacijose, taip pat toliau plėtoti ES išsamaus patikrinimo politiką šiuo atžvilgiu. Turime laikytis tvirtos pozicijos ir užkirsti kelią visiems mėginimams suardyti ir pakirsti tarptautinę teisę. Taip pat prisidėsime prie kultūros paveldo apsaugos, be kita ko, vykdydami BSGP misijas ir operacijas.

Esame tvirtai įsipareigoję įgyvendinti ES tikslus **moterų, taikos ir saugumo** srityse. Kova su lyčių nelygybe ir smurtu dėl lyties yra esminis konfliktų prevencijos ir sprendimo aspektas, taip pat esminis aspektas siekiant bendruomenių lygmeniu didinti atsparumą saugumui kylančioms grėsmėms. ES išorės veiksmis, įskaitant ES civilines ir karines misijas ir operacijas, turėtų būti aktyviai prisidedama prie moterų įgalėjimo, užkertamas kelias seksualiniam smurtui bei smurtui dėl lyties ir su šiuo smurtu kovojama konfliktų metu ir jiems pasibaigus, vadovaujantis moterų, vyrų, mergaičių ir berniukų teisėmis ir skirtingais poreikiais. Toliau propaguosime **lyčių lygybę** ir remdamiesi lyčių analize sistemingai įtrauksime lyčių aspektu grindžiamą požiūrį į visą civilinį ir karinį BSGP planavimą bei veiksmus, ypač daug dėmesio skirdami, be kita ko, lygiateisiam ir prasmingam moterų dalyvavimui einant visas, įskaitant vadovaujamas, pareigas. Taip pat įsipareigojame įgyvendinti ES tikslus, susijusius su **vaikų ir ginkluotųjų konfliktų** srities darbotvarke. ES išorės veiksmai atlieka esminį vaidmenį padedant sustabdyti sunkius pažeidimus prieš vaikus, nukentėjusius nuo konfliktų, bei užkirsti kelią tokiems pažeidimams ir tokiu būdu nutraukti smurto ciklus, be kita ko, vykdant civilinius ir karinius BSGP veiksmus.

Pasirengti kartu

Jei valstybė narė patiria karinę agresiją savo teritorijoje, kitos valstybės narės, vadovaudamosi Jungtinių Tautų Chartijos 51 straipsniu, jos atžvilgiu yra įpareigtos jai teikti visokeriopą įmanomą pagalbą ir paramą. Tai nepažeidžia kai kurių valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifikos. Įsipareigojimai ir bendradarbiavimas šioje srityje atitinka narystės Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje įsipareigojimus, o Šiaurės Atlanto sutarties organizacija išlieka valstybių, kurios yra jos narės, kolektyvinės gynybos pagrindu ir jos įgyvendinimo forumu. Toliau investuosime į mūsų **savitarpio pagalbą** pagal Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnio 7 dalį ir į **solidarumą** pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 222 straipsnį, visų pirma dažnai rengdami pratybas.

Kad sustiprintume savo pasirengimą, sistemingiau vykdysime scenarijais grindžiamą **išankstinį planavimą**, stiprinsime ankstyvąją perspėjimą ir pritaikysime veiklos scenarijus, atitinkančius kintančias grėsmes ir iššūkius, su kuriais susiduriame. Sujungiant geoerdvinę ir visą kitą **žvalgybos informaciją**, išankstinio planavimo metu bus parengti bendrieji civiliniai ir kariniai planai, kurie bus pritaikomi ir atnaujinami scenarijams vystantis. Šiuo atžvilgiu stiprinsime ES ir nacionalinių operacijų planuotojų bendradarbiavimą.

Sąjunga gali efektyviai veikti tik turėdama pakankamai gerai parengto civilinio ir karinio personalo. Turime stiprinti savo pajėgumus, svarbiausias įgalinančias priemones ir įrangą, kad panaikintume atotrūkį tarp mūsų užmojų lygio ir turimų **išteklų**. Siekiant įgyvendinti mūsų užmojus ir sudaryti palankesnes sąlygas **teisingai pasidalyti** įnašus į karines misijas ir operacijas, būtina, vykdant išankstines politines konsultacijas, susidaryti skaidresnį ir struktūriškesnį vaizdą, kokio civilinio ir karinio personalo turima BSGP misijoms ir operacijoms vykdyti. Įsipareigojame skatinti karinėms misijoms ir operacijoms skirtų **pajėgų generavimą**, pavyzdžiui, didinant pajėgų rotacijos skaidrumą bei nuspėjamumą ir išplečiant bendrųjų sąnaudų pagal Europos taikos priemonę aprėptį. Pripažįstame, kad, siekiant padidinti mūsų vykdomųjų įgaliojimų neturinčių misijų veiksmingumą, reikia pailginti misijų vyresniųjų pareigūnų dislokavimo laikotarpį. Šios pastangos padės dalyvaujančioms valstybėms narėms vykdyti atitinkamus įsipareigojimus, prisiimtus vykdant nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą.

Itin svarbūs mūsų atsako į grėsmes ir strateginę konkurenciją elementai yra parengtis ir **sąveikumas**. Dažnos civilinės ir karinės **realiosios pratybos** visose srityse, taip pat sustiprintas išankstinis planavimas padės mums iš esmės pagerinti savo parengtį, skatinti sąveikumą ir palaikyti bendrą strateginę kultūrą. Realiosios pratybos ES sistemoje, į kurias palaipsniui įsitrauks Karinių misijų planavimo ir vykdymo centras, visų pirma suformuos ES greitojo dislokavimo pajėgas ir platesne prasme sutvirtins mūsų poziciją, papildys mūsų strateginę komunikaciją ir sustiprins sąveikumą, be kita ko, su partneriais.

Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą patvirtino, kad reikia skubiai iš esmės stiprinti mūsų ginkluotųjų pajėgų **karinį mobilumą** Sąjungoje ir už jos ribų. Glaudžiai bendradarbiaudami su NATO ir kitais partneriais, stiprinsime dvejojo naudojimo transporto infrastruktūrą visame transeuropiniame transporto tinkle, kad paskatintume greitą ir sklandų karinio personalo, reikmenų ir įrangos judėjimą operatyvinio dislokavimo ir pratybų tikslais. Atsižvelgdami į kai kurių valstybių narių konstitucinius reikalavimus, susitarsime dėl naujų įsipareigojimų, kad paspartintume ir suderintume tarpvalstybines procedūras, nustatysime, kokiais būdais galima užtikrinti skubų didelio masto judėjimą, investuosime į mūsų ginkluotųjų pajėgų skaitmenizaciją ir plėtosime pažangiausių efektyviai energiją naudojančius pajėgumus, kuriais garantuojamas mūsų gebėjimas greitai reaguoti ir veikti nepalankioje aplinkoje. Be to, darbą karinio mobilumo srityje susiesime su valstybių narių ginkluotųjų pajėgų teorinio modeliavimo ir realiosiomis pratybomis.

Tikslai

Siekiame tapti ryžtingesniu saugumo ir gynybos srities subjektu sudarydami sąlygas imtis tvirtesnių, greitesnių ir ryžtingesnių veiksmų, be kita ko, siekdami stiprinti Sąjungos atsparumą ir mūsų savitarpio pagalbą bei solidarumą. Išankstinis planavimas taps norma ir bus stiprinamos esamos vadovavimo bei kontrolės struktūros. Būsime geriau pasirengę, nes vykdysime realiąsias pratybas ir laikysimės labiau integruoto požiūrio į krizes.

Veikti

- Ne vėliau kaip 2025 m. visu pajėgumu pradės veikti **ES greitojo dislokavimo pajėgos**, kurios sudarys sąlygas nepalankioje aplinkoje sparčiai dislokuoti iki 5 000 karių modulinės pajėgos. Šiuo tikslu 2022 m. susitarsime dėl operacijų scenarijų. Nuo 2023 m. reguliariai vykdant realiąsias pratybas bus prisidedama prie parengties ir sąveikumo.
- Ne vėliau kaip 2023 m. priimsime sprendimą dėl praktinių **Europos Sąjungos sutarties 44 straipsnio** įgyvendinimo sąlygų, kad norinčių ir pajėgiančių valstybių narių grupė galėtų planuoti ir vykdyti misiją ar operaciją ES sistemoje, Tarybai vykdant politinę priežiūrą.
- Ne vėliau kaip 2025 m. **Karinių misijų planavimo ir vykdymo centras** galės planuoti ir vykdyti visas vykdomųjų įgaliojimų neturinčias karines misijas ir dvi mažos apimties arba vieną vidutinės apimties vykdomuosius įgaliojimus turinčią operaciją, taip pat realiąsias pratybas. Toliau ir pasiekę šį tikslą taip pat dirbsime, kad labiau išplėstume savo gebėjimą planuoti ir vykdyti papildomas vykdomųjų įgaliojimų neturinčias misijas ir vykdomuosius įgaliojimus turinčias operacijas.
- Toliau **stiprinsime savo civilines ir karines BSGP misijas ir operacijas**. Pirmiausia ne vėliau kaip 2022 m. viduryje toliau pritaikysime dabartinį karinių misijų modelį, kad padidintume jų veiksmingumą vietoje. Taip pat ieškosime būdų, kaip stiprinti dvi savo laivyno operacijas. Kartu išnagrinėsime kitas galimybes teikti tikslinę konsultacinę paramą šalių partnerių saugumo ir gynybos organizacijoms.
- Stiprinsime **BSGP misijų bei operacijų ir Europos vadovaujamų *ad hoc* misijų ir operacijų savitarpio paramą**, atsižvelgdami į jų atitinkamus įgaliojimus. Ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje pirmiausia užmegsime ryšius veiksnių teatre, pavyzdžiui, tarp EUNAVFOR Atalanta ir Europos informuotumo apie padėtį jūroje misijos Ormuzo sąsiauryje, taip pat Sahelyje.
- Remdamiesi patirtimi, įgyta įgyvendinant **koordinuoto jūrinio buvimo** koncepciją Gvinėjos įlankoje ir jos plėtrą Indijos vandenyno šiaurės vakarinėje dalyje, nuo 2022 m. antro pusmečio svarstysime kitas dominančias jūrines sritis.
- Ne vėliau kaip 2023 m. susitarsime dėl **aviacijos saugumo operacijų**, įskaitant aviacinės paramos, gelbėjimo ir evakavimo, stebėjimo ir pagalbos nelaimės atveju užduotis, karinės koncepcijos.

- Ne vėliau kaip 2023 m. viduryje priimsime naują **susitarimą dėl civilinių BSGP pajėgumų**, kuriuo bus dar labiau padidintas mūsų misijų veiksmingumas ir padedama plėtoti būtinus civilinius pajėgumus. Taip pat toliau stiprinsime atitinkamų ES ir valstybių narių teisingumo ir vidaus reikalų srities subjektų ir BSGP tarpusavio bendradarbiavimą. Būsime pajėgūs per 30 dienų, be kita ko, sudėtingoje aplinkoje, dislokuoti **civilinę BSGP misiją**, sudarytą iš 200 visapusiškai aprūpintų ekspertų.
- Į visus civilinius ir karinius BSGP veiksmus sistemingai įtrauksime **žmogaus teisių ir lyčių aspektu grindžiamą požiūrį**, taip pat didinsime moterų, einančių visas, įskaitant vadovaujamas, pareigas, skaičių. Ne vėliau kaip 2023 m. sustiprinsime savo BSGP misijų ir operacijų patarėjų žmogaus teisių ir lyčių klausimais tinklą.

Pasirengti

- Pagal Europos Sąjungos sutarties 42 straipsnio 7 dalį toliau vykdysime reguliarias pratybas, kad būtų dar labiau sustiprinta mūsų **savitarpio pagalba** ginkluotos agresijos atveju. Nuo 2022 m. tai apims reguliarias kibernetinio saugumo pratybas.
- Nuo 2023 m. reguliariai rengsime **realiąsias pratybas** visose srityse, laipsniškai įtraukdami Karinių misijų planavimo ir vykdymo centrą. Šiose pratybose taip pat bus derinami civiliniai ir kariniai BUSP elementai.
- Ne vėliau kaip 2022 m. susitarsime dėl BSGP karinių misijų ir operacijų **pajėgų rotacijos ciklo registro** ir sustiprinsime tiek civilinėms, tiek karinėms BUSP misijoms ir operacijoms skirtų pajėgų ankstyvą politinį identifikavimą.
- Ne vėliau kaip 2023 m., taip pat atsižvelgdami į pasiūlymus dėl ES greitojo dislokavimo pajėgumų, iš naujo įvertinsime **bendrujų sąnaudų**, taip pat su pratybomis susijusių sąnaudų, aprėptį ir apibrėžtį, kad būtų sustiprintas solidarumas ir skatinamas dalyvavimas karinėse misijose ir operacijose.
- Ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje prisiimsime naujus įsipareigojimus siekdami iš esmės stiprinti **karinį mobilumą** ir į jį investuoti, taip pat susitarsime dėl plataus užmojo peržiūrėto veiksmų plano. Jis apims naujus veiksmus tokiose srityse kaip skaitmenizacija, transporto infrastruktūros ir jos rėmimo sistemų kibernetinio atsparumo didinimas, taip pat dirbtinio intelekto naudojimas ir transportavimas oru ir jūra siekiant gerinti karinį mobilumą ES ir už jos ribų. Ateityje toliau didinsime ir pritrauksime investicijas į karinį mobilumą¹.
  - Nedelsdami paspartinsime dvejojo naudojimo infrastruktūros projektų įgyvendinimą, be kita ko, laikotarpio pradžioje sutelkdami karinio mobilumo biudžetą pagal karinio mobilumo veiksmų planą ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę.
  - Ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje pradėsime ES transporto infrastruktūros pajėgumo užtikrinti skubų didelio masto judėjimą analizę.
  - Ne vėliau kaip 2025 m. baigsime tobulinti ir derinti tarpvalstybines procedūras.

¹ Tai bus daroma nedarant poveikio kitai ES daugiametei finansinei programai.

3. UŽTIKRINTI SAUGUMA

Turime kuo geriau pasirengti greitai kylantiems iššūkiams. Mūsų strateginiai konkurentai pasitelkia prieš mus platų priemonių spektrą ir bando mūsų **atsparumą** siekdami sumažinti mūsų **saugumą** ir aktyviai silpninti mūsų saugią prieigą prie jūrų, oro, kibernetinės ir kosmoso erdvės. Vis dažniau susiduriame su hibridinio pobūdžio grėsmėmis. Be to, iššūkių toliau nuolat kelia tarptautinės grėsmės, pavyzdžiui, terorizmas ir ginklų platinimas. Turime reikšmingai padidinti savo atsparumą geriau iš anksto numatydami tokias grėsmes, jas aptikdami ir į jas reaguodami. Šiuo atžvilgiu padės reguliari ir struktūrizuota mūsų grėsmių analizės peržiūra, tačiau tai yra tik vienas elementas.

Mūsų ankstyvojo perspėjimo, žvalgybos vaizdo ir saugių ryšių stiprinimas

Daugiau investuosime į bendrą analizę, kad pagerintume savo **informuotumą apie padėtį ir strateginį prognozavimą**, remdamiesi mūsų ankstyvojo perspėjimo sistema ir perspektyvų vertinimo mechanizmu. Stiprinsime savo žvalgybos informacija grindžiamą informuotumą apie padėtį ir atitinkamus ES pajėgumus, visų pirma pasitelkdami **ES bendrą žvalgybos analizės centrą**, taip pat ES palydovų centrą. Tai taip pat priartins mus prie **bendros strateginės kultūros** ir prisidės prie ES, kaip strateginės veikėjos, patikimumo. Turime išlaikyti savo ekspertinę kompetenciją užtikrinti savarankišką ES sprendimų priėmimą, be kita ko, grindžiamą geoerdviniais duomenimis. Stiprinsime ES bendro žvalgybos analizės centro – bendro prieigos punkto, valstybių narių civilinių ir karinių žvalgybos bei saugumo tarnybų naudojamo strateginei žvalgybos informacijai teikti – vaidmenį. Tai palengvins keitimąsi strategine žvalgybos informacija, kad galėtume geriau reaguoti į mums kylančius iššūkius ir teikti geresnes paslaugas sprendimus priimančioms asmenims visose ES institucijose ir valstybėse narėse.

Kadangi ES institucijos patiria vis daugiau kibernetinių išpuolių arba bandymų įsilaužti į jų sistemas, ES turi stiprinti didžiausios svarbos procesų, išteklių ir informacijos apsaugą ir užtikrinti, kad galėtų pasikliauti tvirta ir patikima informacija ir tinkamomis Europos ryšių sistemomis. Norint susidaryti geresnį žvalgybos vaizdą reikės sustiprintų **saugių ryšių**. Šiuo tikslu racionalizuosime saugumo taisykles ir reglamentus, taip pat stiprinsime bendrą valstybių narių ir ES institucijų, įstaigų ir agentūrų, taip pat BSGP misijų ir operacijų požiūrį į informacijos, infrastruktūros ir ryšių sistemų apsaugą. Tam reikės investicijų į pažangiausią Europos techninę įrangą, infrastruktūrą ir ekspertines žinias. Remdamiesi ES kibernetinio saugumo strategija, raginame ES institucijas, agentūras ir įstaigas priimti papildomus standartus ir taisykles dėl informacijos ir kibernetinio saugumo, taip pat dėl ES įslaptintos informacijos ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos apsaugos, taip palengvinant saugų keitimąsi informacija su valstybėmis narėmis.

Hibridinės grėsmės, kibernetinė diplomatija ir užsienio vykdomas manipuliavimas informacija ir kišimasis

Iš esmės sustiprinsime savo **atsparumą** ir gebėjimą kovoti su **hibridinėmis grėsmėmis**, kibernetiniais išpuoliais ir užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi. Valstybiniai ir nevalstybiniai užsienio subjektai nuolat tobulina ir tokiu būdu stiprina savo taktikas, metodus ir procedūras, pavyzdžiui, naudojimąsi neteisėta migracija kaip priemone, teisės karą (angl. *lawfare*), taip pat prievartą, nukreiptą prieš mūsų ekonominį ir energetinį saugumą. Todėl įvairios esamos ir galimos naujos ES priemonės bus sujungtos į platesnį **ES hibridinių priemonių rinkinį**. Šis priemonių rinkinys turėtų tapti pagrindu koordinuotam atsakui į hibridines kampanijas, darančias poveikį ES ir jos valstybėms narėms, ir turėtų apimti, pavyzdžiui, prevencines, bendradarbiavimo, stabilizavimo, ribojamąsias ir atkūrimo priemones, taip pat stiprinti solidarumą ir savitarpio pagalbą. Pripažįstant, kad priskyrimas yra suvereni nacionalinė prerogatyva, valstybės narės gali pasiūlyti koordinuotą hibridinių veiksmų priskyrimą. Mūsų atsakui reikia visapusiškai sutelkti visas atitinkamas civilines ir karines priemones, kai tinkama, naudojantis išorės ir vidaus politika. Jis taip pat turi būti grindžiamas bendru šių grėsmių supratimu ir vertinimu. Todėl stiprinsime savo gebėjimą aptikti, identifikuoti ir analizuoti tokias grėsmes ir jų šaltinį. Šiuo atžvilgiu prognozavimą ir informuotumą apie padėtį teiks bendras žvalgybos analizės centras (SIAC), visų pirma **Hibridinių grėsmių analizės ir informavimo centras**. Pagal šį platesnį ES hibridinių priemonių rinkinį turime stiprinti **savo visuomeninį ir ekonominį atsparumą** ir apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, taip pat mūsų demokratijas ir ES bei nacionalinius rinkimų procesus. Siekdami remti valstybių narių, BSGP misijų bei operacijų ir šalių partnerių gebėjimą kovoti su hibridinėmis grėsmėmis, taip pat suformuosime prie grėsmės pritaikomas **ES greitojo reagavimo į hibridines grėsmes grupes**, kurios naudosis atitinkamų sektorių nacionaline ir ES civiline ir karine ekspertine patirtimi. Užtikrinsime sinergiją ir nagrinėsime tolesnius bendradarbiavimo su NATO kovojant su hibridinėmis grėsmėmis būdus.

Taip pat turime gebėti sparčiai ir ryžtingai reaguoti į kibernetinius išpuolius, pavyzdžiui, valstybių remiamą kibernetinę kenkimo veiklą, nukreiptą prieš ypatingos svarbos infrastruktūros objektus ir vykdomą naudojant išpirkos reikalavimo programinę įrangą. Šiuo tikslu stiprinsime savo gebėjimą koordinuotai identifikuoti ir analizuoti kibernetinius išpuolius. Stiprinsime **ES kibernetinės diplomatijos priemonių rinkinį** ir visapusiškai pasinaudosime visomis jį sudarančiomis priemonėmis, įskaitant prevencines priemones ir sankcijas išorės subjektams už kibernetinę kenkimo veiklą prieš Sąjungą ir jos valstybes nares. Prisidėsime prie ES jungtinio kibernetinio saugumo padalinio, kad didintume bendrą ES institucijų ir valstybių narių informuotumą apie padėtį ir bendradarbiavimą.

Griežtai reaguosime į užsienio vykdomą manipuliavimą informacija ir kišimąsi, kaip tuomet, kai ėmėmės ryžtingų ir koordinuojamų veiksmų prieš Rusijos dezinformacijos kampaniją jai vykdančią karinę agresiją prieš Ukrainą. Ir toliau tai darysime visapusiškai užtikrindami suderinamumą su ES vidaus politika, formuodami bendrą grėsmės supratimą, taip pat toliau plėtodami įvairias priemones, kad ši grėsmė būtų veiksmingai aptinkama, analizuojama ir į ją reaguojama, o tokių veiksmų vykdytojais už tai sumokėtų. Kad padidintume savo visuomenės atsparumą, taip pat visoje Sąjungoje gerinsime prieigą prie patikimos informacijos ir laisvos bei nepriklausomos žiniasklaidos. Šiuo tikslu, kaip raginama Europos demokratijos veiksmų plane, parengsime **ES priemonių rinkinį, kuriuo būtų reaguojama į užsienio vykdomą manipuliavimą informacija bei kišimąsi ir su tuo kovojama**, be kita ko, mūsų BSGP misijų ir operacijų metu. Taip bus sustiprintos mūsų reagavimo pasirinkimo galimybės, mūsų atsparumo pajėgumai ir bendradarbiavimas tiek ES viduje, tiek remiant šalis partneres, taip pat pagerintas informuotumas apie padėtį naudojantis Greitojo perspėjimo sistema. Taip pat plėtosime bendrą veiklos mechanizmą, susijusį su rinkimų procesais, ir apsvaistysime galimybę priskirti rinkimų infrastruktūrą ypatingos svarbos infrastruktūros objektams. Toliau bendradarbiausime su bendraminčiais partneriais, pavyzdžiui, NATO, G7, taip pat su pilietine visuomene ir privačiuoju sektoriumi, ir dėsime daugiau pastangų JT sistemoje.

Mūsų prieigos prie strateginių sričių užtikrinimas

Toliau plėtosime **ES kibernetinės gynybos politiką**, kad apsisaugotume nuo kibernetinių išpuolių, juos aptiktume, nuo jų apsigintume ir atgrasytume. Tai suteiks postūmį moksliniams tyrimams ir inovacijoms, skatins plėtoti ES pramoninę bazę ir paskatins švietimą bei mokymą siekiant užtikrinti, kad būtume pasirengę veikti. Tai sustiprins ES ir valstybių narių kibernetinės gynybos subjektų bendradarbiavimą ir sukurs pajėgumų panaudojimo ES lygmeniu mechanizmus, be kita ko, BSGP misijų ir operacijų kontekste. Tai taip pat sustiprins bendradarbiavimą su bendraminčiais partneriais kibernetinės gynybos srityje, visų pirma su NATO. Naujas **Europos kibernetinio atsparumo aktas** sustiprins mūsų bendrą požiūrį į kibernetinio saugumo infrastruktūrą ir standartus. Sieksime sukurti Europos saugumo operacijų centrų infrastruktūrą.

Vadovaudamiesi 2020 m. ES kibernetinio saugumo strategija parengsime Sąjungos **poziciją kibernetiniais klausimais**: didinsime savo gebėjimą užkirsti kelią kibernetiniams išpuoliams stiprindami pajėgumus, plėtodami pajėgumus, rengdami mokymus ir pratybas, didindami atsparumą ir ryžtingai reaguosime į kibernetinius išpuolius prieš Sąjungą, jos institucijas ir jos valstybes nares naudodamiesi visomis turimomis ES priemonėmis. Toliau demonstruosime savo pasiryžimą nedelsiant ir ilguoju laikotarpiu duoti atsaką grėsmę keliantiems subjektams, siekiantiems užkirsti kelią saugiai ir atvirai ES bei jos partnerių prieigai prie kibernetinės erdvės. Padėsime savo partneriams didinti jų kibernetinį atsparumą, o kibernetinių krizių atvejais nusišūsime padėti ES ir valstybių narių ekspertus. Rengdami reguliarias pratybas kibernetinio saugumo srityje geriau prisidėsime prie solidarumo ir savitarpio pagalbos tolesnio stiprinimo. Stiprinsime savo **kibernetinės žvalgybos pajėgumus**, kad būtų padidintas mūsų kibernetinis atsparumas, be kita ko, teikdami efektyvią paramą mūsų civilinėms ir karinėms BSGP misijoms ir operacijoms, taip pat mūsų ginkluotosioms pajėgoms. Didinsime sąveikumą ir dalijimąsi informacija vykdydami karinių kompiuterinių incidentų tyrimo tarnybų (MilCERT) bendradarbiavimą, taip pat vykdydami gynybines kibernetines operacijas. Pripažįstame, kad mūsų kibernetinio saugumo stiprinimas yra vienas iš būdų padidinti mūsų pastangų sausumoje, oro erdvėje, jūroje ir kosmose efektyvumą ir saugumą.

Mūsų veiksmų laisvė priklauso nuo saugios, patikimos ir autonominės prieigos prie **kosminės erdvės**. Turime būti pasirengę konkurencingesnei kosmoso aplinkai, dėl kurios labiau varžomasi. Dėl didėjančios mūsų priklausomybės nuo kosminių sistemų ir kosmoso paslaugų esame pažeidžiamesni neatsakingo ir grasinančio strateginių konkurentų elgesio atveju. Riziką taip pat didina orbitoje esančių objektų ir kosminių šiukšlių daugėjimas. ES kosmoso programa ir kita Sąjungos bei jos valstybių narių kosmoso infrastruktūra prisideda prie mūsų atsparumo. Jos teikia svarbias paslaugas, kurios pakeičia arba papildo žemės stebėjimui, palydovinei navigacijai ar telekomunikacijoms skirtus antžeminės infrastruktūros objektus. ES kosmoso sistemos turėtų teikti pasaulinio junglumo paslaugas saugumo ir gynybos subjektams. Šiuo tikslu dirbsime prie pasiūlymo dėl ES kosmoso technologijomis grindžiamos pasaulinės saugių ryšių sistemos, be kita ko, vykdydami 2023–2027 m. Sąjungos saugaus junglumo programą.

Pripažįstant, kad ES kosmoso įrenginius kontroliuoja civiliniai subjektai, taip pat pripažįstant ES kosmoso programos svarbą, svarbu skubiai papildyti dabartinę kosmoso strategiją ir kosminėje erdvėje stiprinti Sąjungos saugumo ir gynybos aspektus. Nauja **ES kosmoso strategija saugumo ir gynybos srityje** padės mums suformuoti bendrą su kosmosu susijusios rizikos ir grėsmių supratimą, parengti atitinkamus atsakomuosius veiksmus ir pajėgumus siekiant geriau ir greičiau reaguoti į krizes, didinti mūsų atsparumą ir visapusiškai pasinaudoti su kosmoso sritimi susijusia nauda ir galimybėmis. Tokia strategija turėtų apimti, pavyzdžiui, politinius, operacijų, diplomatinius ir valdymo aspektus.

Toliau investuosime į **informuotumą apie padėtį kosmose**, kad geriau suprastume su kosmosu susijusią riziką, grėsmes bei pažeidžiamumą ir juos sumažintume. Stiprinsime dvejojo naudojimo inovacijas ir investuosime į pajėgumų plėtojimą, kad Europa galėtų naudotis autonomine prieiga prie kosmoso. Apsaugosime kosmoso tiekimo grandines ir investuosime į ypatingos svarbos kosmoso technologijas koordinuodami veiklą su Europos gynybos agentūra ir Europos kosmoso agentūra. Taip pat didinsime susijusių Europos tiekimo grandinių atsparumą, kad užtikrintume kosmoso infrastruktūros vientisumą, saugumą ir veikimą. Siekdami mažinti grėsmes glaudžiai bendradarbiausime su partneriais, atsižvelgdami į Jungtinėse Tautose dedamas pastangas parengti atsakingo elgesio kosminėje erdvėje normas, taisykles ir principus. Remdamesi Komisijos ir vyriausiojo įgaliojimo bendru komunikatu, rengsime bendrą ES požiūrį į kosmoso eismo valdymą. Vykdydysime pratybas, kad išbandytume mūsų kosmoso įrenginių atsparumą, ir identifikuosime, kokios priemonės būtinos, kad būtų pašalintos gebėjimo ekstremaliosios situacijos ar krizės atveju greitai ir ryžtingai reaguoti į su kosmosu susijusias grėsmes spragos. Patvirtinus GALILEO reagavimo į grėsmes mechanizmą, išplėsime jo naudojimą jį įtraukdami į kitus ES kosmoso programos komponentus. Taip pat siekiame toliau stiprinti solidarumą, savitarpio pagalbą ir reagavimą į krizes iš kosmoso vykdomų išpuolių arba grėsmių kosmose esančiai įrangai atveju, be kita ko, vykdydami pratybas.

Norint apsaugoti mūsų teritoriją bei gyventojus, taip pat tarptautinei prekybai ir kelionėms ypač svarbi **oro sritis**. Tiek mūsų teritorijoje, tiek už jos ribų mūsų saugumui iššūkių kelia valstybiniai ir nevalstybiniai subjektai, pavyzdžiui, užgrobdami civilinius lėktuvus, taip pat vis dažniau naudodami bepiločius orlaivius ir naujas technologijas. Visame pasaulyje daugėja pažangių karinių pajėgumų, pavyzdžiui, bepiločių orlaivių, vidutinių ir ilgojo nuotolio oro erdvės gynybos priemonių, taip pat šiuolaikinių orlaivių, todėl tampa vis sunkiau saugiai ir nevaržomai naudotis oro erdve. Laisvai ir saugiai naudotis oro erdve taip pat kliudo mūsų konkurentų, visų pirma esančių kaimynystėje, atkirtimo ir izoliavimo strategijos. Glaudžiai bendradarbiaudami su atitinkamais civilinės aviacijos subjektais, taip pat su NATO, tęsime strateginius svarstymus, kaip išsaugoti neginčijamą mūsų prieigą prie oro erdvės.

Remdamesi ES jūrų saugumo strategijos ir jos veiksmų plano atnaujinimu, toliau investuosime į mūsų **jūrų saugumą** ir veiklą visame pasaulyje ir taip užtikrinsime nevaržomą prieigą prie atvirosios jūros ir susisiekiimo jūrų koridorių, taip pat tarptautinės jūrų teisės laikymąsi. Provokaciniai neteisėti veiksmai jūroje, nusikalstama veikla, pavyzdžiui, piratavimas, neteisėta prekyba, ginčai dėl jūrų zonų ir perdėtos pretenzijos, priegos blokavimas ir hibridinės grėsmės – visa tai kenkia mūsų jūrų saugumui. Siekdami apsaugoti savo interesus jūroje ir ypatingos svarbos jūrų infrastruktūros objektus, be kita ko, mūsų jūros dugne, stiprinsime savo pajėgumą rinkti ir teikti tikslią žvalgybos ir kitą informaciją, kad padidintume informuotumą apie padėtį, be kita ko, civiliniams ir kariniams subjektams tarpusavyje dalijantis informacija. Šiuo tikslu toliau kursime bendrus operatyvinius, pajėgumų ir technologinius sprendimus, be kita ko, kuo geriau pasinaudodami nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo sistema. Toliau plėtosime **koordinuoto jūrinio buvimo** mechanizmą, taip pat stiprinsime savo BSGP jūrų operacijų ir atitinkamų subjektų sąveiką bei koordinavimą. Siekdami padidinti savo parengtį ir atsparumą jūroje, organizuosime reguliarias valstybių narių karinių jūrų pajėgų ir pakrančių apsaugos pajėgų pratybas. Taip pat visapusiškai pasinaudosime savo partnerystės politika jūrų srityje, pavyzdžiui, lankymusi uostuose, mokymais ir pratybomis, taip pat gebėjimų stiprinimu.

Kova su terorizmu

Stiprinsime savo atsaką, kad geriau **užkirstume kelią terorizmui ir su juo kovotume**. Naudodami BSGP ir kitas priemones, remsime šalis partneres, be kita ko, pasitelkdami diplomatinę veiklą ir politinį dialogą, stabilizavimo pastangas, smurtinio ekstremizmo prevencijos bei kovos su juo programas ir bendradarbiaudami teisinės valstybės srityje, kartu skatindami visapusiškai gerbti žmogaus teises ir laikytis tarptautinės teisės. Aktyviau bendradarbiausime su strateginiais partneriais, be kita ko, JT ir kituose daugiašaliuose forumuose, pavyzdžiui, Pasauliniame kovos su terorizmu forume ir Tarptautinėje kovos su „Da’esh“ koalicijoje. Taip pat spręsimė problemas, susijusias su naujais pokyčiais, pavyzdžiui, naujų technologijų naudojimu terorizmui finansuoti ir teroristinio turinio sklaida internete. Toliau stiprinsime ES delegacijų kovos su terorizmu ekspertų tinklą.

Nusiginklavimo, ginklų neplatinimo ir ginkluotės kontrolės skatinimas

Palaikysime, remsime ir toliau plėtosime **nusiginklavimo, ginklų neplatinimo ir ginkluotės kontrolės** sistemą. Toliau remsime Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatinimo centrinį vaidmenį ir pabrėšime poreikį įgyvendinti visus pagal ją prisiimtus įsipareigojimus ir ankstesnėse peržiūros konferencijose prisiimtus įsipareigojimus, įskaitant poreikį daryti konkrečią pažangą, kad būtų visapusiškai įgyvendintas VI straipsnis, siekiant galutinio tikslo – visiškai panaikinti branduolinį ginklą. Esame pasiryžę siekti saugesnio ir patikimesnio pasaulio visiems, laikydamiesi Sutarties tikslų ir tokiu būdu, kad būtų skatinamas tarptautinis stabilumas, taika ir saugumas. Turime didinti savo gebėjimus kontroliuoti nematerialųjį perdavimą, įskaitant, prireikus, mokslinių žinių perdavimą. Tai apima esamų eksporto kontrolės režimų apsaugą ir stiprinimą. Susidūrusi su naujais iššūkiais, kylančiais dėl naujų technologijų, ES tebėra įsipareigojusi išsaugoti nusiginklavimo, ginklų neplatinimo ir ginkluotės kontrolės struktūrą. Šiuo atžvilgiu taip pat labai svarbu su partneriais laikytis koordinuoto požiūrio.

Ginkluotės kontrolės srityje ES ir jos valstybės narės intensyviau keisis informacija ir dės daugiau pastangų ieškodamos galimų sprendinių ginkluotės kontrolės srityje, atsižvelgdamos į savo saugumo interesus ir glaudžiai koordinuodamos veiksmus su partneriais, visų pirma Jungtinėmis Amerikos Valstijomis ir NATO. Toliau dirbsime šiuo klausimu. Toliau raginsime didžiausią branduolinį arsenalą turinčias valstybes mažinti savo arsenalus sudarant susitarimus po naujosios START sutarties, kurie būtų taikomi strateginiams ir nestrateginiams dislokuotiems branduoliniams ginklams, taip pat toliau diskutuojant dėl pasitikėjimo didinimo priemonių, tikrinimo, branduolinių doktrinų skaidrumo ir strateginės rizikos mažinimo priemonių.

Atsparumo klimato kaitai, nelaimėms ir ekstremaliosioms situacijoms didinimas

Klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas yra ne tik grėsmės, bet ir riziką didinantys veiksniai. Visuotinis atšilimas vis **dažniau** visame pasaulyje sukelia **ekstremalius meteorologinius reiškinius** ir **gaivalines nelaimes**, taip pat lemia ekosistemų būklės blogėjimą, todėl didėja pažeidžiamumas ir patiriamas didesnis šių reiškinių poveikis. Tai prisideda prie galimo socialinio, ekonominio ir politinio nestabilumo ir konfliktų nestabiliuose šalyse. Klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas daro poveikį pagrindinei energetikos infrastruktūrai bei žemės ūkio veiklai ir lemia gamtos išteklių trūkumą, taip gilindami esamą socialinę nelygybę, o pažeidžiamos bendruomenės susiduria su naujų rūšių rizika. Todėl tai turi tiesioginės įtakos ir mūsų saugumui bei gynybai. Perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos gali turėti socialinį, ekonominį ir politinį poveikį, kuris gali padidinti konfliktinių situacijų tikimybę. Šiuo metu toliau vertiname įvairių klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo poveikį pasaulio ir regionų saugumui, taip pat mūsų ginkluotosioms pajėgoms ir mūsų BSGP misijoms bei operacijoms. Pritaikysime Sąjungos saugumo ir gynybos sektorių ir savo BSGP angažavimąsi, didinsime energijos bei išteklių vartojimo efektyvumą, įskaitant mūsų BSGP misijų ir operacijų aplinkosauginio pėdsako mažinimą, vadovaudamiesi Europos žaliajame kurse nustatytu Sąjungos tikslu – ne vėliau kaip 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, tačiau nemažindami operacinio efektyvumo. Šiuo tikslu padidinsime žaliųjų technologijų ir tvarios skaitmenizacijos vaidmenį ginkluotosiose pajėgose ir platesniame gynybos sektoriuje. Vykdydami visas civilines ir karines BSGP misijas ir operacijas taip pat atsižvelgsime į klimato kaitos ir aplinkos aspektus. Be to, stiprinsime savo analizės pajėgumus ir ankstyvojo perspėjimo sistemas, kiek tai susiję su konkrečiais saugumo iššūkiais, kylančiais dėl klimato kaitos ir visuotinio perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui, efektyviai išteklius naudojančios ir žiedinės ekonomikos.

Reaguojant į dideles krizes ypač svarbu laikytis integruoto požiūrio. COVID-19 pandemija ir krizė Afganistane aiškiai parodė, kaip svarbu suformuoti stipresnius gebėjimus **gelbėti ir evakuoti** mūsų piliečius, kai jiems gresia pavojus už mūsų sienų. Tai taip pat akivaizdžiai parodė, kokį svarbų vaidmenį **sudėtingų krizių** metu gali atlikti ginkluotosios pajėgos. Valstybių narių kariniai subjektai gali sutelkti daug įrangos, kad padėtų reagavimo į civilines nelaimes subjektams, pavyzdžiui, logistinės, medicininės bei saugumo paramos ir infrastruktūros srityse. Remdamiesi esamomis ES karinio štabo struktūromis, pavyzdžiui, ES judėjimo planavimo grupe, ir Komisijos humanitariniais bei pagalbos nelaimės atveju mechanizmais, tobulinsime karinės pagalbos pajėgumus, taip pat veiksmingą civilinių ir karinių institucijų veiklos koordinavimą nacionaliniu bei Sąjungos lygmenimis. Tuo bus užtikrinta, kad, kaip kraštutinė priemonė, kariniai subjektai būtų pasirengę padėti civilinėms institucijoms būsimų ekstremaliųjų situacijų ir nelaimių atvejais. ES karinis štabas taip pat gali padėti koordinuoti logistinę paramą ir pagalbą valstybėms narėms ir trečiosioms šalims krizės atveju, taip pat įgyvendinti ES priemones, pavyzdžiui, Europos taikos priemonę, arba, valstybių narių prašymu – savitarpio pagalbos sąlygą, laikantis Europos Sąjungos sutarties. Taip pat peržiūrėsime EIVT reagavimo į krizes mechanizmus, savo konsulinės paramos mechanizmus ir saugumą vietoje, kad geriau padėtume valstybėms narėms apsaugoti ir gelbėti savo piliečius užsienyje, taip pat remti ES delegacijas, kai joms reikia evakuoti darbuotojus. Naudodamiesi Sąjungos civilinės saugos mechanizmu remsime pagalbos civilinių nelaimių atveju pastangas ir turime užtikrinti, kad būtume pajėgūs saugiai evakuoti savo piliečius iš vietovių, nukentėjusių nuo gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių. Šiame kontekste taip pat stiprinsime koordinavimą su JT ir NATO.

Tikslai

Turime kuo geriau pasirengti greitai kylantiems iššūkiams. Iš esmės padidinsime savo atsparumą. Sutelksime savo priemones, kad galėtume geriau kovoti su hibridinėmis grėsmėmis sukurdami hibridinių priemonių rinkinį. Tai taip pat reiškia, kad stiprinsime kibernetinę gynybą bei kibernetinį saugumą ir didinsime savo pajėgumą atgrasyti nuo užsienio vykdomo manipuliavimo informacija bei kišimosi ir su tuo kovoti. Be to, privalome būti pajėgūs užsitikrinti prieigą prie atvirosios jūros, oro bei kosminės erdvės ir buvimą jose. Siekiame toliau didinti savo atsparumą su klimatu susijusiai rizikai ir žmogaus sukeltoms bei gaivalinėms nelaimėms, kartu stengdamiesi užtikrinti neutralaus poveikio klimatui ES buvimą veiksnių vietoje. Taip pat stiprinsime savo gebėjimą gelbėti ir evakuoti savo piliečius, kai jiems gresia pavojus už mūsų sienų. Visos šios pastangos padeda stiprinti mūsų solidarumą ir savitarpio pagalbą.

Žvalgybos informacija ir saugi komunikacija

- Ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje Bendras žvalgybinės informacijos analizės centras, glaudžiai bendradarbiaudamas su valstybių narių žvalgybos tarnybomis, peržiūrės **ES grėsmių analizę**. Tokia reguliari ir struktūrizuota peržiūra bus atliekama bent kas 3 metus arba dažniau, jei to reikės dėl kintančių strateginių ir saugumo aplinkybių.
- Ne vėliau kaip 2025 m. sustiprinsime savo **Bendrą žvalgybinės informacijos analizės centrą** padidindami išteklius ir pajėgumus. Ne vėliau kaip 2025 m. taip pat sustiprinsime **ES palydovų centrą**, kad padidintume savo autonominius geoerdvinės žvalgybos pajėgumus.
- Siekdami palengvinti keitimąsi informacija, įskaitant įslaptintą informaciją, raginame ES institucijas, agentūras ir įstaigas 2022 m. priimti papildomus **standartus ir taisykles, kuriais būtų užtikrintas kibernetinis ir informacijos saugumas**.

Hibridinės grėsmės, kibernetinė diplomatija ir užsienio vykdomas manipuliavimas informacija ir kišimasis

- 2022 m. parengsime **ES hibridinių priemonių rinkinį**, kuris turėtų padėti pagrindą koordinuotam atsakui į hibridines kampanijas, darančias poveikį ES ir jos valstybėms narėms, apimantį, pavyzdžiui, prevencines, bendradarbiavimo, stabilumo, ribojamąsias ir atkūrimo priemones, ir remti solidarumą bei savitarpio pagalbą. Jame bus sutelktos esamos ir galimos naujos priemonės, įskaitant ES greitojo reagavimo į hibridines grėsmes grupių suformavimą siekiant padėti valstybėms narėms, BSGP misijoms bei operacijoms ir šalims partnerėms kovoti su hibridinėmis grėsmėmis. Remdamiesi ES sektorių atsparumo hibridinėms grėsmėms bazinėmis vertėmis ir atsižvelgdami į dabartines saugumo aplinkybes, nustatysime, kokių esama spragų, poreikių ir kokių veiksnių imtis jiems pašalinti ir patenkinti. Taip pat bus peržiūrėtas ES kovos su hibridinėmis grėsmėmis vadovas.
- 2022 m. toliau stiprinsime **Kibernetinės diplomatijos priemonių rinkinį**, pirmiausia išnagrinėdami papildomas reagavimo priemones.

- 2022 m. parengsime **Kovos su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi priemonių rinkinį**. Tai sustiprins mūsų gebėjimą aptikti šią grėsmę, ją analizuoti ir į ją reaguoti, be kita ko, užtikrinant, kad vykdytojai už tai sumokėtų. Toliau stiprinsime ES strateginės komunikacijos ir kovos su dezinformacija pajėgumus. Ne vėliau kaip 2023 m. sukursime atitinkamą sistemingo duomenų apie incidentus rinkimo mechanizmą, kurio veikimui padės tikslinė duomenų erdvė, kad būtų suformuotas bendras supratimas apie užsienio vykdomą manipuliavimą informacija ir kišimąsi. Ne vėliau kaip 2024 m. visos BSGP misijos ir operacijos bus visapusiškai aprūpintos pajėgumais ir ištekliais, kad galėtų naudotis atitinkamomis šio rinkinio priemonėmis.

Strateginės sritys

- 2022 m. toliau plėtosime **ES kibernetinės gynybos politiką**, kad apsaugotume nuo kibernetinių išpuolių, juos aptiktume, nuo jų apsigintume ir juos atgrasytume. 2022 m. bus pasiūlytas naujas **Europos kibernetinio atsparumo aktas** ir bus tęsiamas darbas, susijęs su **Jungtiniu kibernetinio saugumo padalinium**.
- Ne vėliau kaip 2023 m. pabaigoje priimsime **ES kosmoso strategiją saugumo ir gynybos srityje**. Visų pirma ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje patvirtinsime GALILEO reagavimo į grėsmes mechanizmą ir išplėsime jo naudojimą įtraukdami kitus programos komponentus. Ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje išnagrinėsime galimybę naudotis solidarumo, savitarpio pagalbos ir reagavimo į krizes mechanizmais iš kosmoso vykdomų išpuolių arba grėsmių kosmose esančiai įrangai atveju. Šiuo tikslu taip pat vykdysime pratybas, kurių metu bus išbandytas solidarumas ir reagavimas į įvykius ir incidentus kosminėje erdvėje, o tai padės dar geriau formuoti mūsų bendrą strateginį požiūrį į kosmosą.
- Remdamiesi atnaujinta ES jūrų saugumo strategija, ne vėliau kaip 2025 m. toliau plėtosime ir stiprinsime ES informuotumo apie **jūrų saugumą** mechanizmus, pavyzdžiui, bendrą dalijimosi informacija aplinką ir jūrų stebėjimą (MARSUR), kad būtų didinamas sąveikumas, palengvinamas sprendimų priėmimas ir remiamas didesnis operacinis veiksmingumas. Toliau didinsime savo karinių jūrų pajėgų buvimo ES ir už jos ribų matomumą, be kita ko, lankymusi uostuose, mokymais ir pratybomis, taip pat plėtodami pajėgumus.
- Ne vėliau kaip 2022 m. pabaigoje tęsime strateginius svarstymus dėl **oro srities**, kad užtikrintume laisvą, saugią ir apsaugotą Europos prieigą prie oro erdvės.

Kova su terorizmu

- Aktyviau bendradarbiausime su strateginiais partneriais ir daugiašaliuose forumuose ir toliau stiprinsime ES delegacijų kovos su terorizmu ekspertų tinklą. Ne vėliau kaip 2023 m. pradžioje peržiūrėsime ES priemones ir programas, kuriomis padedama stiprinti partnerių kovos su terorizmu pajėgumus, kad būtų padidintas jų veiksmingumas, be kita ko, kovojant su terorizmo finansavimu.

Nusiginklavimo, ginklų neplatinimo ir ginkluotės kontrolės skatinimas

- Ne vėliau kaip 2023 m. sustiprinsime konkrečius **ES veiksmus, kuriais remiami nusiginklavimo, ginklų neplatinimo ir ginkluotės kontrolės tikslai**. Visų pirma padidinsime savo paramą partneriams ir padėsime jiems visapusiškai įgyvendinti sankcijas bei kontrolės procedūras. Toliau raginsime sudaryti susitarimus po naujosios START sutarties.

Klimato kaita, nelaimės ir ekstremaliosios situacijos

- Ne vėliau 2023 m. pabaigoje, siekdamas visapusiškai įgyvendinti **kovos su klimato kaita ir gynybos** veiksmų gaires, valstybės narės parengs nacionalines strategijas, kaip parengti savo ginkluotąsias pajėgas klimato kaitai. Ne vėliau kaip 2025 m. visos BSGP misijos ir operacijos turės patarėją aplinkos klausimais ir teiks ataskaitas apie savo aplinkosauginį pėdsaką.
- Pagerinsime **valstybių narių ginkluotųjų pajėgų gebėjimą remti civilines institucijas** ekstremaliosiose situacijose tiek planavimo, tiek vykdymo etapais, kartu stiprindami civilinių ir karinių institucijų veiklos koordinavimą visais lygmenimis. Tai apims realiąsias ir bendras pratybas, apimančias su pagalba nelaimės atveju susijusius scenarijus, taip pat humanitarinę pagalbą laikantis humanitarinių principų. Ne vėliau kaip 2023 m., glaudžiai bendradarbiaudami su Reagavimo į nelaimes koordinavimo centru, sustiprinsime **EIVT reagavimo į krizes struktūras**, įskaitant **situacijų kabinetą**, kad padidintume savo gebėjimą reaguoti į sudėtingas ekstremaliąsias situacijas, pavyzdžiui, evakuacijos ir gelbėjimo operacijas užsienyje.

4. INVESTUOTI

Vadovaudamiesi Versalio darbotvarke ir atsižvelgdami į iššūkius, su kuriais susiduriame, ir siekdami geriau apsaugoti mūsų piliečius, kartu pripažindami tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifinį pobūdį, privalome ryžtingai daugiau ir geriau investuoti į gynybos pajėgumus ir novatoriškas technologijas tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis. Turime stiprinti savo gynybos pajėgumus ir aprūpinti savo ginkluotąsias pajėgas, kad jos galėtų įveikti pasaulyje, su kuriuo susiduriame, kylančius iššūkius. Turime drąsiau ir greičiau šalinti **kritines pajėgumų spragas**, įveikdami susiskaidymą, pasiekdami visišką mūsų pajėgų sąveikumą ir stiprindami atsparią, konkurencingą ir novatorišką Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę visoje Sąjungoje; tokiu būdu taip pat užtikrinamas tarpvalstybinis mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimas. Pripažįstame, kad daugiau investuojant į bendradarbiaujamųjų pajėgumų plėtojimą užtikrinamas didesnis veiksmingumas, nes didinama masto ekonomija ir užtikrinamas didesnis veiksmų efektyvumas. Investuojant taip pat remiami Europos novatoriai ir gamintojai. Norint įveikti pavojingesnio pasaulio iššūkius ir būti atsparesniems, labai svarbu pasiekti technologinį suverenumą kai kuriose ypatingos svarbos technologijų srityse, mažinti **strateginę priklausomybę** kitose srityse ir mažinti mūsų vertės grandinių pažeidžiamumą. Norint padidinti ES atsparumą ir tiekimo saugumą, kartu mažinant strategines priklausomybes ir didinant abipusę naudą, būtina abipusiškumo pagrindu bendradarbiauti su bendraminčiais partneriais visame pasaulyje.

Strateginės kryptys

Atsižvelgiant į įsipareigojimus, jau prisiimtus vykdant PESCO, ir į strateginius iššūkius, su kuriais susiduriame, skubiai reikia **skirti daugiau lėšų ir geriau jas panaudoti**. Todėl gerokai padidinsime savo gynybos išlaidas, didelę dalį skirdami investicijoms ir sutelkdami dėmesį į nustatytas strategines spragas. Užtikrinsime koordinuojamą ir bendradarbiavimu grindžiamą Europos požiūrį į tokias didesnes išlaidas valstybių narių ir ES lygmeniu, kad kuo labiau padidintume rezultatus, padidintume sąveikumą ir visapusiškai pasinaudotume masto ekonomija. Šiuo tikslu nustatysime strategines gaires dėl to, kokių išteklių reikia mūsų saugumo poreikiams patenkinti, ir dėl visapusiško ES priemonių naudojimo, kad būtų skatinamos bendradarbiavimu grindžiamos investicijos į gynybą.

Atsižvelgdami į savo sutartą užmojų lygį, bendradarbiausime siekdami skubiai pritaikyti savo karines pajėgas ir civilinius pajėgumus taip, kad jie galėtų veikti greitai, prisidėti prie mūsų interesų ir vertybių apsaugos, didinti mūsų atsparumą ir apsaugoti Sąjungą bei jos piliečius. Šiuo tikslu toliau plėtosime **viso spektro pajėgas**, kurios būtų **judrios ir mobilios, sąveikios, technologiškai pažangios, efektyviai vartojančios energiją ir atsparios**. Vadovaujantis vieningo pajėgų rezervo principu, šios pajėgos lieka valstybių narių kompetencijoje ir taip pat gali būti dislokuotos kitose sistemose.

Pritaikysime ES **gynybos pajėgumų planavimą ir plėtojimą**, visų pirma peržiūrėdami Pagrindinio tikslo proceso pajėgumų planavimo **scenarijus**, kad jie geriau atspindėtų operacijų realijas bei strateginį prognozavimą, o BSGP misijoms ir operacijoms būtų suteikiami būtini pajėgumai. Tokie scenarijai apima greitąjį karinį dislokavimą nepalankioje aplinkoje, taip pat reagavimą į hibridines grėsmes, saugios prieigos prie strateginių sričių, pavyzdžiui, atvirosios jūros, oro, kibernetinės bei kosminės erdvės, užtikrinimą ir karinės pagalbos civilinėms institucijoms teikimą. Išsamiau išdėstysime strateginio planavimo elementus, pavyzdžiui, reagavimo laiką, trukmę, aplinką, atstumą ir operacijų vienalaikiškumą, kurių reikia pajėgumų planavimo scenarijams pritaikyti. Pagrindinio tikslo proceso rezultatais ir toliau bus iš esmės prisidedama prie Pajėgumų plėtojimo plano, apimančio būsimas gynybos pajėgumų tendencijas ir technologines perspektyvas.

Privalome užtikrinti, kad visos ES gynybos iniciatyvos ir pajėgumų planavimo bei plėtojimo priemonės būtų integruotos į **nacionalinės gynybos planavimą**. Nuolat užtikrinsime, kad šių procesų rezultatai ir toliau būtų suderinami su atitinkamų NATO procesų rezultatais. Tai sustiprins mūsų vieningo pajėgų rezervo parengtį, tvirtumą ir sąveikumą.

Siekdami padidinti savo civilinių BSGP misijų veiksmingumą, plėtosime civilinius pajėgumus ir pajėgumų procesą, kad, remiantis scenarijais, kuriais reaguojama ir į naujas grėsmes, civilinių BSGP misijų poreikiai būtų geriau struktūrizuojami ir būtų geriau kolektyviai į juos atsižvelgiama. **Strateginio sandėlio** įsteigimas ir **misijų rėmimo platformos** sukūrimas prisidėjo prie mūsų gebėjimo teikti įrangą ir paslaugas civilinėms BSGP misijoms ir operacijoms. Užtikrinsime ne tik aprūpinimą kokybišku ir gerai parengtu personalu, bet ir dar spartesnę reikiamos įrangos, įskaitant įrangą, kuri sudaro sąlygas misijoms veikti mažiau palankiomis sąlygomis, pristatymą civilinėms misijoms.

Darnūs ir plataus užmojo pajėgumai

Tam tikros valstybės narės dvišaliu arba daugiašaliu pagrindu pradėjo rengti pagrindinius **strateginių pajėgumų projektus**, be kita ko, susijusius su naujos kartos orlaivių sistemomis, *Eurodrone*, naujos klasės Europos kariniais laivais ir pagrindine antžemine kovine sistema. Šie projektai ateityje apčiuopiamai pakeis Europos saugumą bei gynybą ir ilgainiui lems konvergenciją. Šiuo atžvilgiu bus labai svarbu įgyvendinti rekomendacijas, dėl kurių susitarta atliekant suderintą metinę peržiūrą gynybos srityje.

Turime ne tik investuoti į būsimus pajėgumus ir inovacijas, bet ir geriau išnaudoti bendradarbiaujamųjų pajėgumų plėtojimo ir telkimo pastangas, be kita ko, išnagrinėti valstybių narių specializacijos vykdant tam tikras užduotis galimybę. Remsimės tokiais sėkmingais pavyzdžiais kaip Europos daugiašalis ir daugiafunkcis tankerių ir transporto orlaivių parkas.

ES sistemoje, visų pirma vykdydami nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą ir naudodamiesi Europos gynybos fondu, jau kuriame vadovavimo ir kontrolės sistemas, šarvuotąsias transporto priemones, raketų sistemas ir artileriją, patulines korvetes, bepilotės oro ir jūrų sistemas, elektroninius kovinius pajėgumus, kosmoso stebėjimo, greitojo reagavimo į kibernetinius incidentus ir mokymo naudojant aukštąsias technologijas sistemas. Toliau investuosime į **strategines įgalinančias priemones** ir apskritai į pajėgumus, būtinus visų rūšių misijoms ir operacijoms vykdyti, kaip nustatyta pagal mūsų sutartą užmojų lygį. Sustiprinsime pastangas mažinti kritinius pajėgumų trūkumus, pavyzdžiui, strateginio transportavimo oru, kosmoso technologijomis grindžiamo junglumo ir ryšių įrenginių, amfibinių pajėgumų, medicininių priemonių, kibernetinės gynybos pajėgumų ir žvalgybos, stebėjimo ir išžvalgyimo pajėgumų, taip pat nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemų srityse.

Turime mažinti susiskaidymą ir plėtoti naujos kartos pajėgumus. Šiuo tikslu įsipareigojame imtis veiksmų atsižvelgdami į rekomendacijas, pateiktas 2020 m. paskelbtoje pačioje pirmojoje **suderintos metinės peržiūros gynybos srityje** ataskaitoje, įskaitant šešias sutartas prioritetines su pajėgumais susijusias sritis, kuriose būtų naudingas tvirtesnis valstybių narių bendradarbiavimas gynybos srityje. Tai pagrindinis kovinis tankas, karių sistemos, Europos patulinis antvandeninis laivas, atkirtimo ir izoliavimo pajėgumai ir kovos su bepilotėmis orlaivių sistemomis priemonės, gynyba kosmose ir sustiprintas karinis mobilumas.

Siekdami veikti greitai ir apsaugoti savo piliečius, drauge šalinsime kritines spragas. Kurdami sąveikias aukščiausios klasės sistemas ir pažangias technologijas visapusiškai pasinaudosime nuolatiniu struktūrizuotu bendradarbiavimu ir Europos gynybos fondu. Įsipareigojame vykdydami bendradarbiavimo projektus plėtoti visų pirma šiuos strateginius pajėgumus:

- **Sausumos srityje** bus svarbus Sąjungos gebėjimas vykdyti krizių valdymo operacijas ir užtikrinti technologiškai pranašumą veiksmų vietoje, be kita ko, didelio intensyvumo grėsmių aplinkoje. Bus inicijuotas visapusiškas sausumos pajėgumų rinkinys, kuriuo remiantis bus atnaujintos, modernizuotos ir palapsniui pakeistos dabartinės pagrindinės platformos ir susijusios logistikos sistemos. Prie šių pastangų svariai prisidės karių sistemų ir pagrindinio kovinio tanko prioritetinės sritys.
- **Jūrų srityje**, siekiant užtikrinti ryžtingesnę Sąjungos buvimą jūroje ir gebėjimą projektuoti galią, reikia aukščiausios klasės karinių jūrų platformų, įskaitant antvandeninės ir povandeninės kontrolės bepilotės platformas. Svarbus žingsnis šia kryptimi bus Europos patulinio antvandeninio laivo prioritetinė sritis.
- Mums siekiant įtvirtinti ir išlaikyti savo pranašumą **oro srityje**, reikia kurti naujos kartos ir visapusiškai sąveikius pajėgumus, visų pirma ateities kovines sistemas ir oro gynybos sistemas. Palapsniui sąveikiai į esamas kovinių oro sistemų flotiles integruosime numatytas ateities kovines sistemas, įskaitant nuotoliniu būdu pilotuojamas oro sistemas. Taip pat reikia toliau dėti pastangas, susijusias su pagrindinėmis įgalinančiomis priemonėmis, visų pirma strateginio transportavimo oru pajėgumais. Atkirtimo ir izoliavimo pajėgumų ir kovos su bepilotėmis orlaivių sistemomis priemonių prioritetinėse srityse prisidedama prie šių pastangų oro gynybos aspekto.
- **Kosmoso srityje** pasitelkdami pažangiąsias technologijas kursime naujus jutiklius ir platformas, kad Sąjunga ir jos valstybės narės galėtų pagerinti savo prieigą prie kosmoso ir apsaugoti savo kosmose esančią įrangą. Tai visų pirma susiję su Žemės stebėjimo iš kosmoso plėtojimu, taip pat informuotumo apie padėtį kosmose technologijomis ir kosmoso technologijomis grindžiamų ryšių ir navigacijos paslaugomis, kurios yra būtinos nepriklausomam sprendimų priėmimui užtikrinti. Gynybos kosmose prioritetinė sritis yra pirmas žingsnis šia kryptimi.
- **Kibernetinio saugumo srityje** mūsų pajėgų veikla turi būti koordinuota, pagrįsta informacija ir veiksminga. Todėl, siekdami įgyti lyginamųjų pranašumų, be kita ko, reagavimo į kibernetinius išpuolius operacijų ir informacinio pranašumo srityse, plėtosime ir intensyviai naudosime naujas technologijas, visų pirma kvantinę kompiuteriją, dirbtinį intelektą ir didžiuosius duomenis. Kibernetinė gynyba yra itin svarbi siekiant užtikrinti, kad būtų išnaudotas visas sustiprinto karinio mobilumo prioritetinės srities kaip esminės įgalinančios priemonės potencialas.

Įsipareigojame intensyvuoti bendradarbiavimą pajėgumų plėtojimo srityje, visų pirma vykdydami **nuolatinį struktūrizuotą bendradarbiavimą**. Konkrečiai tai reiškia, kad ne vėliau kaip 2025 m. nuolatiniame struktūrizuotame bendradarbiavime dalyvaujančios valstybės narės turės įvykdyti visus prisiimtus labiau saistančius įsipareigojimus. 2025 m. trečdalis iš 60 vykdomų nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo projektų užtikrins numatomus pajėgumus ir bus įgyvendinti tų projektų tikslai. Žvelgiant už šių konkrečių rezultatų, mūsų tikslas – pasiekti daugiau įgyvendinant sutartus pajėgumų prioritetus ir rengiant naujus plataus užmojo projektus. Atidžiai peržiūrėsime, kaip vykdomi šie įsipareigojimai, kad 2025 m. galėtume susitarti dėl naujų įsipareigojimų toliau gilinti bendradarbiavimą gynybos srityje.

Norint stiprinti mūsų gynybos pajėgumus, taip pat aprūpinti valstybių narių pajėgas, kad jos būtų pasirengusios būsimiems mūšio laukams, būtina reikšmingai padidinti ir išnaudoti visą ES finansavimo priemonių, visų pirma **Europos gynybos fondo**, potencialą. Toliau stiprinsime bendradarbiavimą ir pajėgumus, kad bendradarbiavimas gynybos pramonės srityje ES viduje taptų norma. Taip bus maksimaliai padidintas platesnių ES finansinių priemonių potencialas remti valstybių narių bendradarbiavimą gynybos srityje nuo projektavimo iki įsigijimo. Tai taip pat reiškia, kad turėtume būti pasirengę didesnius Sąjungos lygmens užmojus suderinti su tinkamu ilgalaikiu Europos gynybos fondo finansiniu svoriu. Stiprinsime ir pritrauksime bendradarbiavimu grindžiamas investicijas į gynybą ES lygmeniu, įskaitant mokslinius tyrimus ir technologijas. Visapusiškai išnaudosime sinergijos su kitomis ES finansinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, programa „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programa, Europos infrastruktūros tinklų priemonė, ES kosmoso programa, Europos inovacijų taryba ir programa „InvestEU“, potencialą. Kad palaikytume ES gynybos pramonės konkurencingumą, stengsimės toliau skatinti gynybos pajėgumų, kurie plėtojami bendradarbiaujant ES, bendrus viešuosius pirkimus. Tam reikės tęsti darbą, susijusį su Komisijos pasiūlymais, *inter alia*, dėl atleidimo nuo PVM, naujų finansavimo sprendimų ir galimo EGF nuolaidų sistemos sustiprinimo.

Vadovaudamiesi 2008 m. Tarybos bendrąja pozicija, nustatančia bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę, ir nedarant poveikio valstybių narių suvereniems sprendimams, taip pat tęsime šiuo metu atliekamą darbą, kuriuo siekiama racionalizuoti ir laipsniškai toliau derinti mūsų ginklų eksporto kontrolės praktiką gynybos pajėgumų srityje, bendrai plėtojamą visų pirma ES sistemoje, taip užtikrinant, kad Europos gynybos fondo finansuojami produktai galėtų tinkamomis ir konkurencingomis sąlygomis patekti į tarptautines rinkas.

Užtikrinsime kuo didesnę **ES su gynyba susijusių iniciatyvų** – suderintos metinės peržiūros gynybos srityje, nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo ir Europos gynybos fondo – **darną**. Šiuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis / Komisijos pirmininkės pavaduotojas / Europos gynybos agentūros vadovas pirmininkaus metiniams gynybos ministrų posėdžiams ES gynybos iniciatyvų bei pajėgumų plėtojimo klausimais, visapusiškai išnaudodamas esamus formatus.

Inovacijos, perversminės technologijos ir strateginių priklausomybių mažinimas

Besiformuojančios ir perversminės technologijos, pavyzdžiui, **dirbtinis intelektas**, kvantinė kompiuterija, pažangios varymo sistemos, biotechnologijos bei nanotechnologijos, naujos medžiagos ir pramonės pajėgumai, keičia karinių reikalų sritį ir gynybos rinkas. Jau kolektyviai investuojame į **gynybos inovacijas** derindami civilinius, kosmoso ir gynybos mokslinius tyrimus ir rengdami naujus standartus. Tačiau dėsime daugiau pastangų tiek nacionaliniu lygmeniu, tiek su didesniu užmoju naudodami ES priemones, kad galėtume geriau pasirengti būsimam mūšio laukui ir naujos kartos technologijoms. Užtikrinsime Civilinės, gynybos ir kosmoso pramonės sinergijų veiksmų plano plataus užmojo įgyvendinimą. Be to, bendradarbiaudami su Komisija, Europos gynybos agentūroje įsteigsime **Gynybos inovacijų centrą**, kad būtų sustiprintas ir koordinuojamas valstybių narių bendradarbiavimas gynybos inovacijų srityje. Šiuo atžvilgiu užtikrinsime sinergiją su Europos inovacijų tarybos ir Europos gynybos fondo veiksmis perversminių technologijų srityje. Komisija, koordinuodama veiksmus su Europos gynybos agentūra, parengs ES gynybos inovacijų sistemą, kad paspartintų ES ir jos valstybių narių saugumo ir gynybos inovacijas.

Užimtumui, prekybai, investicijoms, saugumui ir moksliniams tyrimams ES kaip niekad svarbi ir itin reikalinga **novatoriška, konkurencinga ir atspari Europos gynybos technologinė ir pramoninė bazė**, garantuojanti tiekimo saugumą ir pažangiąsias technologijas. Europos gynybos sektorius taip pat gali prisidėti prie ekonomikos augimo ir tvaraus jos atsigavimo po pandemijos. Turime užtikrinti, kad ES galėtų visapusiškai ir greitai naudotis civilinių inovacijų ciklais ir pašalinti esamas kliūtis. Taip pat investuosime į dvejopo naudojimo technologijas. Tai labai svarbu, nes mūsų strateginiai konkurentai sparčiai investuoja į ypatingos svarbos technologijas ir kelia iššūkių mūsų **tiesimo grandinėms** ir prieigai prie išteklių. Kintant technologijų aplinkai, mūsų naujos bendradarbiavimo sistemos suteikia galimybę nekartoti ankstesnės susiskaidymo ir neveiksmingumo praktikos ir nuo pat pradžių laikytis europinio požiūrio. Skatinsime mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą bei inovacijas ir mažinsime savo strategines priklausomybes ypatingos svarbos technologijų ir vertės grandinių srityje. Europos Komisijos veiksmų gairėse dėl saugumo ir gynybos sričiai ypač svarbių technologijų siūloma metodika šiems uždaviniams spręsti ES ir valstybėms narėms glaudžiau bendradarbiaujant. Tai taip pat galėtų padėti didinti Europos ekonomikos ir tiekimo grandinių atsparumą pagal ES strategiją „Global Gateway“.

Investicijos į inovacijas ir geresnis civilinių technologijų naudojimas gynybos srityje yra labai svarbūs stiprinant mūsų **technologinį suverenumą**, mažinant strategines priklausomybes ir išsaugant intelektinę nuosavybę Europos Sąjungoje. Pasitelkę Ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centrą toliau stebėsime ir identifikuosime tokias strategines priklausomybes saugumo ir gynybos sektoriuje. Prie šių pastangų bus taip pat prisidėta EGA besiformuojančių ir perversminių technologijų veiksmų planu. Be to, skatinsime civilinių, gynybos ir kosmoso mokslinių tyrimų ir inovacijų sinergijas ir investuoti į saugumo ir gynybos sričiai skirtas ypatingos svarbos ir besiformuojančias technologijas bei inovacijas. Mūsų Europos gynybos technologinės ir pramoninės bazės labai reikės stiprinti mūsų tiekimo grandinių atsparumą ir sektorių galimybes gauti privatų finansavimą. Be to, Europos investicijų bankas turėtų naudotis visomis savo priemonėmis, kad prisidėtų prie šių pastangų. Ne mažiau svarbu užtikrinti, kad horizontalioji ES politika, pavyzdžiui, tvaraus finansavimo iniciatyvos, ir toliau derėtų su Europos Sąjungos pastangomis sudaryti palankesnes sąlygas Europos gynybos pramonei turėti **pakankamas galimybes gauti viešąjį bei privatų finansavimą ir investicijų**. Tebėra labai svarbu visapusiškai naudoti Sąjungos sistemą ir nacionalinius mechanizmus, skirtus **tiesioginių užsienio investicijų tikrinimui**, kad būtų galima identifikuoti ir sumažinti saugumui ir viešajai tvarkai kylančią riziką, be kita ko, susijusią su investicijomis į gynybos sektorių. Išnagrinėsime papildomus pasiūlymus, kaip sumažinti riziką bendrovėms, gaminančioms ypatingos svarbos technologijas ir produktus, kurios susiduria su įsigijimo iš už ES ribų problema. Visose valstybėse narėse turėtų būti kuo anksčiau įdiegti nacionaliniai tikrinimo mechanizmai. Be to, reikėtų toliau stiprinti priemones, kuriomis kovojama su užsienio ekstrateritorinio poveikio priemonėmis ir bandymais daryti ekonominę prievartą, darančiais poveikį ES strateginiams interesams ir pramonei. Kibernetinio saugumo srityje pasirūpinsime, kad greitai pradėtų veikti Europos kibernetinio saugumo kompetencijos centras: siekiama sukurti stiprią Europos **kibernetinės pramonės ir technologijų ekosistemą**, remti bendroves, kurios specializuojasi kibernetinio saugumo srityje ir toliau didinti kibernetinio saugumo ir kibernetinės gynybos išteklius ir įgūdžius ES lygmeniu.

Siekiant išlaikyti karinį pranašumą, itin svarbu plėtoti **besiformuojančias ir perversmines technologijas**, be kita ko, pasinaudojant specialiu Europos gynybos fondo biudžetu. Mūsų konkurentai vis intensyviau naudoja strategines technologijas ir duomenis nesilaikydami galiojančių **tarptautinių normų ir taisyklių**. Todėl turime geriau išanalizuoti besiformuojančių ir perversminių technologijų tendencijas bei priklausomybes ir tai, kaip strateginiai konkurentai jas vis intensyviau naudoja. Šiuo tikslu, pasitelkdami Komisijos Ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centrą, koordinuosime veiklą, kad visapusiškai suprastume kritines priklausomybes, pavyzdžiui, puslaidininkių, debesijos ir pažangiųjų technologijų, kvantinės kompiuterijos ir dirbtinio intelekto srityse. Šiuo atžvilgiu taip pat remsimės EGA darbu, susijusiu su svarbiausia strategine veikla. Sumažinsime tiekimo saugumui kylančią riziką ir kartu dėsime daugiau pastangų bendrai investuodami į saugumui ir gynybai itin svarbias technologijas ir jas apsaugodami. Bendradarbiausime su visais partneriais, kad skatintume laikytis atitinkamų etikos ir teisinių standartų. Šiuo atžvilgiu mums bus labai svarbu bendradarbiauti JT sistemoje, ypač apibrėžiant ir taikant bendras normas, įtvirtintas Konvencijoje dėl tam tikrų įprastinių ginklų.

Galiausiai turime pasinaudoti inovacijomis, kad gynybos sektoriuje, įskaitant BSGP misijas ir operacijas, padidintume **energijos vartojimo efektyvumą**, nesumažindami operacinio efektyvumo. Parengsime bendrus kriterijus ir standartus, susijusius su didesniu atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimu ir su gynyba susijusios ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumu. Ypatingas dėmesys bus skiriamas inovacijoms ir standartams, kurie gali padėti sumažinti ginkluotųjų pajėgų aplinkosauginį pėdsaką ir sukurti galimybių pakartotinai panaudoti vertingus komponentus ir retas medžiagas.

Tikslai

Iš esmės padidinsime savo gynybos išlaidas, kad jos atitiktų mūsų bendrą užmojų sumažinti kritines karinių ir civilinių pajėgumų spragas. Be to, visoje Sąjungoje stiprinsime savo Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę – tai taip pat užtikrina tarpvalstybinį mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimą. Laikantis saistančių įsipareigojimų pagal nuolatinę struktūrizuotą bendradarbiavimą, gynybos išlaidos bus reguliariai didinamos realiaja išraiška, kad atitiktų mūsų bendrus užmojus gynybos srityje. Ateityje ES lygmeniu per Europos gynybos fondą toliau didinsime bendradarbiaujamąsias investicijas į gynybą, įskaitant mokslinius tyrimus ir technologijas, ir šių investicijų pritrauksime². Investuosime į ypatingos svarbos ir besiformuojančias technologijas ir inovacijas, sumažinsime mūsų strategines priklausomybes, apsaugosime tiekimo grandines ir stiprinsime mūsų intelektinės nuosavybės apsaugą. Siekdami didesnės abipusės naudos, taip pat bendradarbiausime su bendraminčiais partneriais visame pasaulyje.

Gynybos išlaidos

- Ne vėliau kaip 2022 m. viduryje, visapusiškai gerbdami nacionalines prerogatyvas ir laikydamiesi savo įsipareigojimų, įskaitant prisiimtus kitose organizacijose, pasikeisime informacija apie nacionalinius **didesnių ir veiksmingesnių gynybos išlaidų tikslus**, kad galėtume patenkinti savo saugumo poreikius, kuo labiau padidinti rezultatus, padidinti sąveikumą ir visapusiškai pasinaudoti masto ekonomija, be kita ko, laikydamiesi koordinuojamo ir bendradarbiavimu grindžiamo Europos požiūrio bei visapusiškai naudodamiesi ES priemonėmis.
- Prašome Komisijos, koordinuojant veiksmus su Europos gynybos agentūra, ne vėliau kaip gegužės mėn. viduryje pateikti **investicijų gynybos srityje spragų analizę** ir pasiūlyti tolesnių iniciatyvų, būtinų Europos gynybos pramonei ir technologinei bazei stiprinti.
- Komisija **parengs papildomų paskatų**, kad paskatintų valstybių narių bendradarbiavimu grindžiamas investicijas į strateginius gynybos pajėgumus, visų pirma tuos, kurie turi būti plėtojami ir (arba) bendrai išigyjami pagal Europos Sąjungos bendradarbiavimo sistemas, ir metinėje bendrosios rinkos ataskaitoje praneš apie pokyčius, kliūtis ir galimybes, susijusius su tarptautiniais gynybos pajėgumų projektais.

Pajėgumų plėtojimas

- Ne vėliau kaip 2023 m. **peržiūrėsime savo Pagrindinio tikslo procesą** ir karinius pajėgumus plėtosime taip, kad jie geriau atitiktų operatyvinius poreikius: tai yra esminis indėlis į Pajėgumų plėtojimo planą. Ne vėliau kaip 2022 m. viduryje bus parengti išsamūs strateginio planavimo elementai, reikalingi pajėgumų planavimo scenarijams pritaikyti.
- Nuo 2022 m. bus organizuojami **kasmetiniai gynybos ministrų posėdžiai ES gynybos iniciatyvų, susijusių su pajėgumų plėtojimu, klausimais**, o jiems pirmininkaus vyriausiasis įgaliotinis / Komisijos pirmininkės pavaduotojas / Europos gynybos agentūros vadovas, visapusiškai išnaudodamas esamus formatus.

² Tai bus daroma nedarant poveikio kitai ES daugiametei finansinei programai.

- Ne vėliau kaip 2024 m. bus pradėtas **civilinių pajėgumų plėtojimo procesas** siekiant įvertinti pajėgumų poreikius, parengti reikalavimus, atlikti trūkumų analizę ir periodiškai peržiūrėti pagal naująjį Susitarimą dėl civilinių BSGP pajėgumų padarytą pažangą.

Strateginiai pajėgumai

- Įsipareigojame naudotis ES gynybos iniciatyvomis, kad ne vėliau kaip 2025 m. būtų gerokai sumažintos kritinės spragos **strateginių įgalinančių priemonių** srityje, pavyzdžiui, susijusių su ES greitojo dislokavimo pajėgumais, ypač strateginio transportavimo oru, kosmoso ryšių įrenginių, amfibinių pajėgumų, medicininių priemonių, kibernetinės gynybos pajėgumų ir žvalgybos, stebėjimo ir išžvalgyimo pajėgumų srityse.
- Per šį dešimtmetį ir vėliau pajėgumų plėtojimo pastangas sutelksime į naujos kartos pajėgumus visose srityse, be kita ko, sistemų ir posistemų lygmenimis pagal CARD nustatytas prioritetines sritis, visų pirma:
  - **Sausumos srityje** modernizuosime karių sistemas, sudarančias individualios pajėgų apsaugos ir operacinio efektyvumo pagrindą visų rūšių operacijose, ir plėtosime pagrindinio kovinio tanko sistemą – naujos kartos Sąjungos pajėgumus vykdant tradicines didelio intensyvumo ir krizių valdymo operacijas.
  - **Jūrų srityje**, siekdami didinti informuotumą apie padėtį jūroje ir pajėgų apsaugą, pakeisime pakrantės ir jūrų patrulinius laivus sukurdami skaitmeninėmis priemonėmis sujungtas aukščiausios klasės jūrų platformas, įskaitant bepilotės jūrų platformas.
  - **Oro srityje** kursime būsimas kovines sistemas kaip naujos kartos ir visapusiškai sąveikius pajėgumus pranašumui oro erdvėje užtikrinti. Jos bus papildytos kovos su bepilotėmis orlaivių sistemomis priemonėmis ir jomis bus prisidedama prie Europos atkirtimo ir izoliavimo pajėgumų standarto nustatymo.
  - **Kosmoso srityje** sukursime Žemės stebėjimui iš kosmoso skirtus naujus jutiklius ir platformas, taip pat informuotumo apie padėtį kosmose technologijas ir kosmoso technologijomis grindžiamas ryšių paslaugas.
  - **Kibernetinio saugumo srityje** intensyviau stengsimės plėtoti ir sujungti savo pajėgumus, kad būtų užtikrintas būtinas atsparumas ir gebėjimas veikti visose srityse, visų pirma sutelkiant dėmesį į sustiprintą karinį mobilumą, kuris yra esminė įgalinanti priemonė.
- Siekdami išsaugoti gebėjimą plėtoti pajėgumus Europoje, ne vėliau kaip 2023 m. imsime priemonių, kuriomis būtų skatinama suteikti galimybes ir sudaromos palankesnės sąlygos gynybos pramonei **gauti privatų finansavimą**, be kita ko, kuo geriau pasinaudojant Europos investicijų banku.

- Plėtosime papildomas paskatas, kad paskatintume valstybių narių bendradarbiavimu grindžiamas investicijas į **bendrus projektus** ir gynybos pajėgumų, kurie plėtojami bendradarbiaujant ES, **bendrus viešuosius pirkimus**. Tai apima, *inter alia*:
  - ne vėliau kaip 2023 m. pradžioje – darbą, susijusį su Komisijos pasiūlymu, pagal kurį remiant bendrus viešuosius pirkimus ir gynybos pajėgumų, plėtojamų bendradarbiaujant ES, nuosavybę, būtų galima taikyti **atleidimą nuo PVM**;
  - ne vėliau kaip 2023 m. viduryje – darbą, susijusį su būsimais pasiūlymais dėl **nauju finansavimo sprendimų**, kad valstybėms narėms būtų lengviau vykdyti ES strateginių gynybos pajėgumų bendrus viešuosius pirkimus;
  - atlikus tarpinį EGF vertinimą – darbą, susijusį su galimu Europos gynybos fondo reglamento daliniu pakeitimu siekiant pakoreguoti ir sustiprinti **EGF nuolaidų sistemą**, kai valstybės narės įsipareigoja bendrai įsigyti ir (arba) nuosavybės teise valdyti kuriamus gynybos pajėgumus.

Strateginės technologijos ir priklausomybės saugumo ir gynybos srityje

- 2022 m. Europos gynybos agentūroje įsteigsime **Gynybos inovacijų centrą**, kuris bendradarbiaus su Komisija, kad būtų panaudotos sinergijos su atitinkamomis jos veiklos kryptimis, įskaitant ES gynybos inovacijų sistemą. Šio centro parametrai bus apibrėžti Europos gynybos agentūros struktūroje.
- Nuo 2022 m., pasitelkę **Ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centrą**, toliau identifikuosime strateginių priklausomybių atvejus gynybos sektoriuje ir imsime veiksmų jiems sumažinti sutelkdami ES ir valstybių narių priemones ir politiką ir nagrinėdami galimas tų priemonių ir politikos spragas. Bendradarbiaudami su Komisija ir EGA nuo pat pradžių plėtosime ES masto strateginį suderintą požiūrį į saugumui ir gynybai aktualias ypatingos svarbos technologijas. Šiuo atžvilgiu taip pat remsimės EGA darbu, susijusiu su svarbiausia strategine veikla. Toliau taikysime **ES tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo sistemą**, jei investicijos į ES gynybos sektorių keltų grėsmę saugumui ar viešajai tvarkai. Išnagrinėsime papildomus pasiūlymus, kaip sumažinti tokią riziką ES gynybos sektoriui.
- Nuo 2022 m. toliau skatinsime mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą bei inovacijas visoje ES ir mažinsime savo **strategines priklausomybes** saugumui ir gynybai ypatingai svarbių technologijų ir vertės grandinių srityje remdamiesi EGA Visa apimančia strategine mokslinių tyrimų darbotvarke ir Europos Komisijos pasiūlytomis veiksmų gairėmis dėl saugumui ir gynybai ypač svarbių technologijų.
- 2023 m. kartu su Komisija įvertinsime riziką mūsų **ypatingos svarbos infrastruktūros objektų tiekimo grandinėms**, visų pirma skaitmeninėje srityje, kad būtų geriau apsaugoti ES saugumo ir gynybos interesai.

5. PALAIKYTI PARTNERYSTĖ

Partnerystės yra itin svarbi priemonė, skirta remti ES siekį tapti pasaulinio masto strategine veikėja. Partneriams taip pat bus naudinga saugumo ir gynybos srityje stipresnė ir pajėgesnė ES. Jie gali padėti mums **palaikyti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir veiksmingą daugiašališkumą**, kurių pagrindas – JT, nustatyti tarptautines normas bei standartus ir prisidėti prie taikos ir saugumo visame pasaulyje. Stiprinsime specialiai pritaikytas partnerystes tose srityse, kuriose jos yra **abipusiškai naudingos**, prisideda prie ES interesų ir remia mūsų vertybes, visų pirma kai yra bendrai įsipareigota laikytis integruoto požiūrio į konfliktus bei krizes, pajėgumų stiprinimą ir atsparumą. Šiuo požiūriu taip pat itin svarbus glaudus derinimas BUSP klausimais, visų pirma tais atvejais, kai daromas poveikis bendriems interesams. Turime daug darbo su **partneriais** patirties ir aktyviai siekiame, kad jie dalyvautų civilinėse ir karinėse BSGP misijose ir operacijose.

Labai svarbu, kad įgyvendindami savo strategines partnerystes išnaudotume jų potencialą ir reaguotume į šiuo metu vykstančius didelius saugumo pokyčius. Toliau investuosime į **partnerių** kaimyninėse valstybėse ir už jų ribų **atsparumą**, visų pirma naudodami Sąjungos platesnio masto taikos, saugumo, kaimynystės, vystymosi ir bendradarbiavimo priemones.

Daugiašaliai ir regioniniai partneriai

ES strateginė partnerystė su NATO yra labai svarbi mūsų euroatlantiniam saugumui, kaip dar kartą pademonstruota 2022 m. Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą atveju. ES tebėra visapusiškai įsipareigojusi toliau stiprinti šią itin svarbią partnerystę, be kita ko, siekdama puoselėti transatlantinius ryšius. Remiantis nuo 2016 m. daroma precedento neturinčia pažanga stiprinant bendradarbiavimą su **NATO**, reikia imtis tolesnių plataus užmojo ir konkrečių veiksmų siekiant parengti bendrus atsakymus reaguojant į esamas ir naujas grėsmes bei bendrus iššūkius. Pagrindiniai šio bendradarbiavimo ramsčiai yra 2016 m. ir 2018 m. pasirašytos bendros deklaracijos. Laikydami šių bendrų deklaracijų ir remdami įtraukimo, abipusiškumo, atvirumo ir skaidrumo principais, taip pat abiejų organizacijų sprendimų priėmimo savarankiškumo principu, tęsime mūsų **glaudų ir abipusiškai naudingą bendradarbiavimą**. Toliau stiprinsime vykdomą bendradarbiavimą politinio dialogo, dalijimosi informacija, krizių valdymo operacijų, karinių pajėgumų plėtojimo ir karinio mobilumo srityse. Intensyvinsime mūsų bendrą darbą jūrų saugumo stiprinimo ir kovos su hibridinėmis grėsmėmis, įskaitant užsienio vykdomą manipuliavimą informacija, ir kibernetinės erdvės saugumo užtikrinimo srityse, taip pat Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkės įgyvendinimo srityje. Be to, plėtosime bendradarbiavimą besiformuojančių ir perversminių technologijų, klimato kaitos bei gynybos, atsparumo ir kosminės erdvės srityse.

Siekdami gerinti **politinį dialogą**, dažniau organizuosime įtraukius bendrus ES ir NATO aukšto lygio susitikimus, kuriuose daugiausia dėmesio bus skiriama strategiškai aktualiems klausimams. Bus skatinama tikslingai keistis nuomonėmis reguliariai rengiant bendrus ES Politinio ir saugumo komiteto ir Šiaurės Atlanto tarybos posėdžius. ES darbuotojų bendravimas su NATO darbuotojais yra vienas iš esminių mūsų partnerystės elementų, tačiau tai galima dar labiau sustiprinti intensyvinant strateginę komunikaciją, koordinuojant ir (arba) priimant bendrus pareiškimus ir rengiant bendrus vyresniųjų ES ir NATO pareigūnų vizitus. Dialogas ir bendradarbiavimas turėtų būti stiprinami intensyviau keičiantis informacija su NATO apie saugumo aplinkos vertinimą, pradedant **bendru informuotumu apie padėtį** ir baigiant prognozavimo veikla. Šiuo atžvilgiu itin svarbus mūsų gebėjimas keistis neįslaptinta ir įslaptinta informacija.

ES ir NATO organizuojamos **lygiagrečios ir suderintos pratybos** sudaro sąlygas keistis informacija ir gerinti mūsų pasirengimą spręsti susirūpinimą keliančius abipusio saugumo klausimus, įskaitant susijusius su sudėtingais hibridiniais išpuoliais. Tačiau mūsų požiūris į pratybas turės būti plėtojamas, kad būtų veiksmingiau atsižvelgta į šiuo metu kintančias geopolitines ir technologines tendencijas. Bus itin svarbu rengti specialias scenarijais grindžiamas diskusijas ir į būsimas pratybas toliau įtraukti **karinį mobilumą**. Perėjimas prie **bendrų ir įtraukių pratybų** būtų tikras tvirtesnio ES ir NATO bendradarbiavimo skatinimo veiksnys ir pasitikėjimo bei sąveikumo didinimo ir mūsų partnerystės stiprinimo būdas. Tam reikia tinkamai dalytis informacija.

Siekdami palaikyti taisyklėmis grindžiamą daugiašališkumą ir laikytis JT Chartijos principų, turime stiprinti savo strateginę partnerystę su **Jungtinėmis Tautomis (JT)**. Užtikrinsime suderinamumą su JT veiksmais taikos ir saugumo srityje ir remsime rekomendacijų, pateiktų JT generalinio sekretoriaus pranešime „Mūsų bendra darbotvarkė“, įskaitant „Naują taikos darbotvarkę“, įgyvendinimą. Iš esmės intensyvinsime politinį dialogą su JT, pasitelkdami aukšto lygio politinį angažavimąsi ir bendrus pareiškimus.

Vykdydami civilines ir karines misijas ir operacijas, dirbame kartu su JT daugelyje veiksmų vietų, tačiau galime nuveikti daugiau, kad padėtume sustiprinti, susieti, pakeisti arba papildyti JT užduotis ir misijas. Šiuo atžvilgiu stiprinsime savo strateginę partnerystę su JT taikos operacijų ir krizių valdymo srityje, be kita ko, įgyvendindami naują bendrą 2022–2024 m. prioritetų taikos operacijų ir krizių valdymo srityje rinkinį. Tai apima visų pirma aktyvesnį **operatyvinį koordinavimą** vietoje ir bendradarbiavimą nenumatyty atvejų planavimo ir tarpusavio paramos srityse. Todėl atitinkamoms savo misijoms ir operacijoms šioje srityje visapusiškai pasinaudosime ES ir JT pagrindų susitarimu dėl tarpusavio paramos. Taip pat toliau remsime Moterų, taikos ir saugumo darbotvarkę ir stiprinsime su vaikais ginkluotųjų konfliktų metu susijusį savo bendradarbiavimą.

Jei ES ir JT nori įveikti ateities iššūkius, reikia laikytis dinamiškesnio požiūrio į **ankstyvąjį perspėjimą, konfliktų prevenciją ir tarpininkavimą**. Struktūrizuotas keitimasis informacija, bendras perspektyvų vertinimas, strateginis prognozavimas ir konfliktų analizė atsižvelgiant į lyčių aspektą gali padėti mums kuo geriau pasinaudoti savo žiniomis ir praktine patirtimi. Tai svarbu, jei norime reaguoti į naujus ir kylančius iššūkius, tokius kaip klimato kaita, pandemijos, terorizmas, organizuotas nusikalstamumas, besiformuojančios bei perversminės technologijos ir hibridinės grėsmės, įskaitant kibernetinius išpuolius ir dezinformaciją.

Stiprinsime savo bendradarbiavimą su **Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO)**, visų pirma konfliktų prevencijos ir krizių valdymo srityje. Plėtodami glaudesnius darbinius ryšius su ESBO Vakarų Balkanuose, rytinėse kaimyninėse šalyse ir Vidurinėje Azijoje, išnagrinėsime, kaip ES gali glaudžiau bendradarbiauti su ESBO misijomis vietoje ir stiprinti savo santykius su ESBO konfliktų prevencijos centru. Daugiausia dėmesio bus skiriama **pasitikėjimo didinimo priemonėms** ir **dalijimuisi informacija** siekiant užtikrinti ankstyvąjį perspėjimą, konfliktų prevenciją, krizių valdymą, saugumo valdymą bei reformą ir stabilizavimą po konfliktų. Mūsų bendradarbiavimą gali paskatinti bendra ES ir ESBO veikla, pavyzdžiui, mokymas ir keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais bei įgyta patirtimi.

Toliau stiprinsime strateginį bendradarbiavimą su **Afrikos Sąjunga (AS)**, grindžiamą politiniu dialogu ir operatyviniu bendradarbiavimu nuo Somalio iki Sahelio regiono. Tai galima pasiekti bendrais apsilankymais vietoje ir glaudesniu koordinavimu planavimo ir vykdymo lygmenimis. Sieksime **tvirtesnės ir labiau subalansuotos** partnerystės saugumo srityje su Afrikos partneriais. Šiuo tikslu ES plėtos glaudesnius darbinis ryšius su regioninėmis ir subregioninėmis organizacijomis, pavyzdžiui, su Vakarų Afrikos valstybių ekonomine bendrija (ECOWAS) ir Sahelio G5 šalių grupe, Pietų Afrikos vystymosi bendrija (SADC) ir Tarpvyriausybinė vystymosi institucija (IGAD). Būdama patikima saugumo užtikrintoja, ES dės daugiau pastangų remdama Afrikos vadovaujamas iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie taikos ir saugumo Afrikos žemyne, įskaitant Afrikos vadovaujamas taikos paramos operacijas. Šiame kontekste skatinsime įgyvendinti AS pagarbos žmogaus teisėms sistemą. Plėtosime karinį ir policijos bendradarbiavimą su kolegomis iš Afrikos, kad pagerintume savo informuotumą apie padėtį. Be to, stiprinsime trišalį ES, JT ir AS bendradarbiavimą, taip pat gerinsime trijų Afrikos narių (A3) ir ES valstybių narių veiklos koordinavimą JT Saugumo Taryboje.

Kadangi Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas tampa vis svarbesnis, bendradarbiausime su **Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN)**, siekdami gerinti bendrą informuotumą ir keitimąsi informacija apie smurtinį ekstremizmą, chemines, biologines, radiologines ir branduolines grėsmes, kibernetinį saugumą, jūrų saugumą, tarpvalstybinį nusikalstamumą, humanitarinę pagalbą bei pagalbą nelaimės atveju ir krizių valdymą. Siekdami visateisės narystės ASEAN gynybos ministrų susitikime (išplėstiniu formatu), pasinaudosime visomis galimybėmis dalyvauti bendroje informuotumo didinimo veikloje su ASEAN ir prisidėsime prie jos pastangų kurti visos Azijos saugumo priemones. Visų pirma pasitelkdami ASEAN regioninį forumą, toliau stiprinsime savo indėlį saugumo srityje ir veiklą **Indijos ir Ramiojo vandenynų** regione.

Taip pat bus toliau plėtojamas tolesnis bendradarbiavimas su kitomis regioninėmis organizacijomis, įskaitant Arabų Valstybių Lygą (LAS) ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybą (GCC).

Specialiai pritaikytos dvišalės partnerystės

Darniau, nuosekliau ir visapusiškiau bendradarbiausime su **dvišaliais partneriais** visame pasaulyje, be kita ko, visapusiškai pasinaudodami savo patarėjų kariniais klausimais ir kovos su terorizmu ekspertų ES delegacijose tinklu ir jį stiprindami. Toliau plėtosime **pritaikytas partnerystes** remdamiesi bendromis vertybėmis ir interesais, kartu atsižvelgdami į esamų santykių intensyvumą ir ypatumus. Šiuo tikslu į savo politinius dialogus su partneriais sistemingiau įtrauksime saugumo ir gynybos klausimus. Be to, kad suburtume savo partnerius, kas dvejus metus sušauksime **ES saugumo ir gynybos partnerystės forumą**. Forumas suteiks galimybę aukštu politiniu lygmeniu aptarti aktualius ir teminius klausimus, susijusius su saugumu ir gynyba. Jis suteiks galimybę Europos Sąjungai suburti partnerius ir pristatyti jų teikiamą paramą Sąjungai prisidedant prie tarptautinės taikos ir saugumo bei sprendžiant mums kylančius uždavinius. Tikslas – stiprinti partnerystes formuojant bendrą tikslo suvokimą. Tai padės didinti suderintų tarptautinių pastangų veiksmingumą, kartu stiprinant ES veiksmų patikimumą ir legitimumą.

Mūsų partnerystė su **Jungtinėmis Amerikos Valstijomis** yra strategiškai svarbi ir privalome stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje, kad tai būtų abipusiškai naudinga. Jau bendradarbiaujame su JAV įvairiose saugumo ir gynybos politikos srityse ir veiksmų vietoje. Tačiau turime pasinaudoti 2021 m. birželio mėn. ES ir JAV aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimu suteiktu postūmiu. Svarbus žingsnis stiprinant transatlantinę partnerystę – ES ir JAV **specialus strateginis dialogas saugumo ir gynybos klausimais**. Šis dialogas paskatins glaudesnę ir abipusiškai naudingą bendradarbiavimą, pavyzdžiui, atitinkamų saugumo ir gynybos iniciatyvų, nusiginklavimo ir ginklų neplatavimo, besiformuojančių ir perversminių technologijų poveikio, klimato kaitos ir gynybos, kibernetinės gynybos, karinio mobilumo, kovos su hibridinėmis grėsmėmis, įskaitant užsienio vykdomą manipuliavimą informacija ir kišimąsi, krizių valdymo ir santykių su strateginiais konkurentais klausimais.

Stiprinsime konstruktyvius santykius su **Norvegija**, kuri yra artimiausia mūsų asocijuotoji partnerė pagal Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimą, taip pat su **Kanada**: ilgalaikis mūsų bendradarbiavimas su ja saugumo ir gynybos srityje rodo mūsų bendrą įsipareigojimą užtikrinti taiką ir saugumą. Vertiname specialius dialogus saugumo ir gynybos klausimais su šiomis ir kitomis bendramintėmis partnerėmis. Esame atviri plačiam ir plataus užmojo bendradarbiavimui su **Jungtine Karalyste** saugumo ir gynybos srityje.

Bendro intereso srityse toliau bendradarbiausime su **Turkija**, kuri prisideda prie BSGP misijų ir operacijų. Tebesame įsipareigoję plėtoti abipusiškai naudingą partnerystę, tačiau tam reikia lygiaverčio Turkijos įsipareigojimo daryti pažangą bendradarbiavimo, tęstinio deeskalavimo kelyje ir spręsti ES susirūpinimą keliančius klausimus, kaip nurodyta 2021 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos narių pareiškimė.

Toliau esame įsipareigoję didinti visuomenių bei demokratinių procesų, politinių institucijų ir ypatingos svarbos infrastruktūros objektų atsparumą **Vakarų Balkanuose**, taip pat didinti kibernetinį saugumą, kovoti su dezinformacija ir remti kovos su terorizmu pastangas regione. Siekiant padėti stiprinti civilinius ir karinius pajėgumus ir didinti atsparumą regione, itin svarbu glaudžiai bendradarbiauti su JT, NATO ir ESBO. Palankiai vertiname tai, kad mūsų partneriai Vakarų Balkanuose reguliariai prisideda prie mūsų BSGP misijų ir operacijų.

Atsižvelgdami į grėsmę mūsų **Rytų šalių partnerių** suverenumui, stabilumui, teritoriniam vientisumui ir valdymui, stiprinsime mūsų bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje siekdami padidinti jų atsparumą. Kartu su mūsų tarptautiniais partneriais toliau remsime Ukrainą ir jos žmones, be kita ko, teikdami papildomą politinę, finansinę, humanitarinę ir logistinę paramą. Iššūkių, su kuriais susiduria Sakartvelas ir Moldovos Respublika, įskaitant priešišką Rusijos kišimąsi ir platų karinių priemonių bei hibridinių taktikų naudojimą, kelia pavojų jų stabilumui bei demokratiniams procesams ir daro tiesioginį poveikį mūsų pačių saugumui. Todėl toliau glaudžiai bendradarbiausime su tomis šalimis ir pakartojame, kad tvirtai remiame jų suverenumą bei teritorinį vientisumą ir teikiame jiems daug svarbos. Ukraina, Sakartvelas ir Moldovos Respublika yra artimi ES partneriai, todėl bus stiprinami konkretūs dialogai ir bendradarbiavimas su šiomis valstybėmis, visų pirma tokiose srityse kaip kova su hibridinėmis grėsmėmis, dezinformacija ir kibernetinis saugumas. Vertiname jų indėlį į mūsų BSGP misijas ir operacijas. Taip pat padėsime savo rytinėms partnerėms didinti atsparumą naudodami įvairias priemones, be kita ko, paramos priemones.

Pietinėse kaimyninėse šalyse padaugėjo pasaulinių ir regioninių iššūkių ir tai išryškino mūsų tarpusavio priklausomybę ir poreikį kurti glaudesnes partnerystes saugumo ir gynybos srityje. Visų pirma pabrėžiame, kad terorizmas, smurtinis ekstremizmas, radikalizacija, kibernetinės ir hibridinės grėsmės, taip pat organizuotas nusikalstamumas ir vis didesni iššūkiai, susiję su neteisėta migracija, yra labai svarbios grėsmės, kurios daro poveikį abiem Viduržemio jūros pakrantėms ir dažnai yra tarpusavyje susijusios. Todėl pasiūlysimė visapusiškesnius saugumo priemonių rinkinius pietinėms kaimyninėms šalims partnerėms, kurios yra pasirengusios stiprinti bendradarbiavimą įvairiais klausimais, įskaitant operatyvinį bendradarbiavimą. Taip pat akcentuojame poreikį didinti ES investavimą į taiką ir stabilumą Artimuosiuose Rytuose ir Persijos įlankoje.

Vienas iš pagrindinių mūsų prioritetų tebėra mūsų **Afrikos partnerių** saugumo didinimas. Naudosime visas ES saugumo ir gynybos priemones, visų pirma karines ir civilines misijas bei operacijas, taikos ir stabilizavimo programas, pagalbos priemones ir finansinę paramą. Tai dar svarbiau, nes matome vis aktyvesnę mūsų strateginių konkurentų veiklą teritorijoje nuo Sahelio iki Somalio pusiasalio. Sieksime su Afrikos partneriais užmegzti dialogus ir bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje šiais klausimais. Karinę pagalbą geriau susiesime su struktūrinėmis reformomis, įskaitant žmogiškųjų išteklių valdymą, taip pat su civilinių pajėgumų stiprinimu ir saugumo sektoriaus reforma. Padėsime savo partneriams didinti jų atsparumą tradicinėms ir hibridinėms grėsmėms, dezinformacijai ir kibernetiniams išpuoliams, taip pat klimato kaitai. Sieksime, kad pajėgūs partneriai Afrikoje dalyvautų mūsų BSGP misijose ir operacijose, taip pat didinsime paramą jų pastangoms kovojant su nestabilumu ir terorizmu.

Įgyvendindami ES ir Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strategiją sieksime propaguoti atvirą ir taisyklėmis grindžiamą regioninę saugumo struktūrą, įskaitant saugius jūrų ryšio kanalus, pajėgumų stiprinimą ir aktyvesnį karinio laivyno pajėgų buvimą **Indijos ir Ramiojo vandenynų regione**. Jau rengiame konstruktyvias konsultacijas saugumo ir gynybos klausimais ir bendradarbiaujame saugumo srityje su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis, pavyzdžiui, Japonija, Korėjos Respublika, Indija, Indonezija, Pakistanu ir Vietnamu. Esame įsipareigoję bendradarbiauti su bendraminčiais partneriais vykdydami operatyvinį bendradarbiavimą vietoje, visų pirma tais atvejais, kai šiomis pastangomis remiamos regioninės taikos ir saugumo struktūros ir iniciatyvos. Visai neseniai ES surengė keletą **bendrų karinio laivyno pratybų ir lankymųsi uostuose** su Japonija, Korėjos Respublika, Džibučiu ir Indija. Tokios realiosios pratybos taps standartine praktika ir padės mums užtikrinti saugų ir atvirą Indijos ir Ramiojo vandenynų regioną. Toliau tęsime dialogą ir konsultacijas su Kinija, kai tai atitinka mūsų interesus, visų pirma tokiais klausimais kaip tarptautinės jūrų teisės laikymasis, taikus ginčų sprendimas, taisyklėmis grindžiama tarptautinė tvarka ir žmogaus teisės.

Turime stiprinti partnerystę su **Lotynų Amerika**, remdamiesi konkrečiu dialogu saugumo ir gynybos klausimais su Kolumbija ir Čile. Pripažindami, kad partneriai Lotynų Amerikoje prisidėjo prie BSGP misijų ir operacijų, galime kartu padaryti daugiau, kad padėtume jiems kovoti su hibridinėmis grėsmėmis, kibernetiniais išpuoliais ir organizuotu nusikalstamumu, taip pat įsitraukti į dialogą ir veiksmus klimato ir saugumo bei jūrų saugumo srityse. Be to, mūsų tikslas – toliau skatinti Lotynų Amerikos šalis prisidėti prie mūsų pastangų ES saugumo ir gynybos srityje.

Bus siekiama laikytis labiau **pritaikyto ir labiau integruoto požiūrio į partnerių pajėgumų stiprinimą**. Tai galėtų apimti, visų pirma krizių valdymo situacijose, mokymą, konsultavimą, mentorystę ir partnerių ginkluotųjų pajėgų ir saugumo pajėgų aprūpinimą. Nors Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė tebėra pagrindinė finansavimo priemonė saugumui ir stabilumui užsienyje remti ir ja turėtų būtų kuo labiau naudojamosi, mūsų pastangas padėti kurti gynybos pajėgumus, taip pat mūsų BSGP krizių valdymo pastangas papildys **Europos taikos priemonė**. Taip pat turime geriau susieti karinę pagalbą su civilinių pajėgumų stiprinimu, saugumo sektoriaus reforma, valdymu, teisinės valstybės principo, tarptautinės teisės bei žmogaus teisių laikymusi, demokratine priežiūra ir gebėjimu reaguoti į hibridines grėsmes, dezinformaciją ir kibernetinius išpuolius. Kad mūsų veiksmai būtų sėkmingi, bus itin svarbus koordinavimas su Komisijos programomis ir priemonėmis.

Palankiai vertiname tai, kad visi mūsų partneriai **prisideda prie mūsų BSGP misijų ir operacijų**, ir raginame juos skirti mūsų misijoms ir operacijoms daugiau personalo ir pajėgumų, mums kartu stengiantis skatinti tarptautinę taiką ir saugumą. Šiuo tikslu padėsime savo partneriams didinti jų pajėgumus prisidėti prie BSGP misijų ir operacijų. 2021 m. jau sustiprinome trečiųjų valstybių dalyvavimo BSGP misijose ir operacijose tvarką, užtikrindami geresnį dalijimąsi informacija visais planavimo etapais.

Tikslai

Siekiame stiprinti bendradarbiavimą su partneriais ir toliau pritaikyti savo partnerystės paketus. Palaikysime ir stiprinsime dialogus saugumo ir gynybos klausimais, bendrą informuotumą apie padėtį ir bendrus mokymus bei pratybas. Bendradarbiausime su partneriais siekdami atremti hibridines grėsmes, dezinformaciją ir kibernetinius išpuolius. Mūsų požiūris taip pat padės patenkinti partnerių pajėgumų stiprinimo ir paramos poreikį.

Daugiašaliu lygmeniu

- Nuo 2022 m. remdamiesi bendromis deklaracijomis toliau stiprinsime, gilinsime ir plėšime mūsų strateginę partnerystę, politinį dialogą ir bendradarbiavimą su **NATO** visose sutartose bendros veiklos srityse, įskaitant naujas pagrindines darbo kryptis, pavyzdžiui, atsparumą, besiformuojančias perversmines technologijas, klimatą bei gynybą ir kosminę erdvę.
- Nuo 2022 m. įgyvendinsime naują bendrą **ES ir JT bendradarbiavimo** prioritetų rinkinį (2022–2024 m.), visų pirma atliksime bendrą perspektyvų vertinimą ir strateginį prognozavimą, parengsime bendrą konfliktų analizę atsižvelgiant į lyčių aspektą ir toliau stiprinsime mūsų politinį ir operatyvinių koordinavimą bei bendradarbiavimą, taip pat keitimąsi informacija, be kita ko, teikdami palydovų duomenis per ES palydovų centrą.
- 2022 m. Briuselyje surengsime pirmąjį kas dvejus metus rengiamą **Saugumo ir gynybos partnerystės forumą**, į kurį vyriausiojo įgaliotinio kvietimu susirinks daugiašaliai, regioniniai ir dvišaliai partneriai.

Regioniniu lygmeniu

- Nuo 2022 m. stiprinsime politinį dialogą ir intensyvinsime bendradarbiavimą su **ESBO, Afrikos Sąjunga** ir **ASEAN** tokiose srityse kaip konfliktų prevencija, bendras informuotumas apie padėtį ir atsparumas. Be to:

- sieksime su **ESBO** parengti bendras specialias veiksmų gaires dėl konfliktų prevencijos ir krizių valdymo imantis konkrečių regioninių ir teminių veiksmų;
- atnaujinsime ir stiprinsime savo bendradarbiavimą su Afrikos Sąjunga, atsižvelgdami į 2022 m. vasario mėn. ES ir AS aukščiausiojo lygio susitikimą. Visų pirma didinsime paramą tinkamam mokymui, pajėgumų stiprinimui ir įrangai, autonominių Afrikos vadovaujamų taikos operacijų stiprinimui ir plėtojimui, be kita ko, pasitelkdami ES misijas ir paramos priemones, taip pat teisėsaugos pajėgumų stiprinimui. Sieksime su **Afrikos Sąjunga** rengti bendrus apsilankymus vietoje ir užtikrinti glaudesnę koordinavimą operatyvinio planavimo ir vykdymo lygmenimis; taip pat intensyvinsime trišalį ES, AS ir JT bendradarbiavimą.

Dvišaliu lygmeniu

- Sieksime glaudesnio ir abipusiškai naudingo bendradarbiavimo su **Jungtinėmis Amerikos Valstijomis**. Nuo 2022 m. tęsime specialų dialogą saugumo ir gynybos klausimais, remdamiesi 2021 m. birželio mėn. aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimu.
- Stiprinsime bendradarbiavimą su **Norvegija** ir **Kanada**, remdamiesi esamais dialogais. Esame pasirengę bendradarbiauti su **Jungtine Karalyste** saugumo ir gynybos srityje.
- Stiprinsime dialogus saugumo ir gynybos klausimais su mūsų partneriais **Vakarų Balkanuose**, mūsų **rytinėmis ir pietinėmis kaimyninėmis šalimis**, **Indijos ir Ramiojo vandenynų regionu** ir **Lotynų Amerika**. Be to, visų pirma:
  - stiprinsime bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje su **Rytų partneriais** siekdami padidinti jų atsparumą, be kita ko, hibridiniams išpuoliams ir kibernetinėms grėsmėms, ir skatinsime pritaikytą paramą ir pajėgumų stiprinimą saugumo ir gynybos srityje;
  - remsime pastangas padidinti mūsų partnerių **Vakarų Balkanuose** atsparumą;
  - siūlysimė partneriams **pietinėse kaimyninėse šalyse** visapusiškesnius saugumo priemonių rinkinius;
  - sieksime toliau įtraukti **Afrikos partnerius** į mūsų saugumo ir gynybos pastangas šiame žemyne ir remti Afrikos vadovaujamas iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie taikos ir saugumo, visų pirma Afrikos vadovaujamas taikos operacijas, atsižvelgiant į 2022 m. ES ir AS aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatus;
  - ne vėliau kaip 2023 m., be dažnesnių lankymųsi ES uostuose ir patruliavimo, kartu su partneriais **Indijos ir Ramiojo vandenynų regione** vykdysime jūrų realiąsias pratybas.
- Papildydami savo krizių valdymo pastangas, visapusiškai naudosimės Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone ir kitomis atitinkamomis ES programomis, taip pat plačiau naudosimės Europos taikos priemone siekdami intensyvinti pajėgumų stiprinimą ir **mokysime bei aprūpinsime** savo partnerius Afrikoje, rytinėse bei pietinėse kaimyninėse šalyse ir Vakarų Balkanuose, taip pat didinsime jų atsparumą hibridinėms grėsmėms.
- Kad sustiprintume savo tarptautines diplomatines pastangas saugumo ir gynybos srityje, plėsimė **patarėjų kariniais klausimais** ir **kovos su terorizmu ekspertų** ES delegacijose tinklą.

6. IŠVADA

Pasaulis, su kuriuo susiduriame, kinta greitai ir drastiškai. Europoje kilo didelis karas. Mes, Europos Sąjunga, nedelsdami imamės precedento neturinčių veiksmų. Kartu su partneriais giname Europos ir pasaulinę saugumo tvarką. Taip pat stipriname savo geopolitinę poziciją.

Šiame Strateginiame kelrodyje išsamiai aprašoma, kaip Europos Sąjunga ir jos valstybės narės **stiprins mūsų saugumą ir gynybą**. Per ateinantį dešimtmetį žengsime svarbų žingsnį, kad taptume atkaklesni ir ryžtingesni saugumo užtikrinimo srityje, geriau pasirengę atremti dabartines ir būsimas grėsmes ir iššūkius. Mūsų užmojams labai svarbus gebėjimas kartu dislokuoti, vykdyti pratybas ir planuoti. Be to, turime būti atsparesni hibridinėms grėsmėms, kibernetiniams išpuoliams ir su klimatu susijusiai rizikai, gaivalinėms nelaimėms bei pandemijoms. Turime užsitikrinti prieigą prie strateginių sričių. Turime investuoti daugiau ir geriau. Daugiau tikslinių ir koordinuojamų investicijų į novatoriškus gynybos pajėgumus ir mechanizmus padidins mūsų gebėjimą veikti ir sumažins nepageidaujamas strategines priklausomybes. Tvirtesnės mūsų partnerystės sustiprins mūsų saugumą. Siekdami šio tikslo turime užtikrinti sinergiją su saugumo sąjungos srityje vykstančiu darbu, taip pat su kitomis atitinkamomis Komisijos politikos kryptimis ir iniciatyvomis.

Šiame Strateginiame kelrodyje išsamiai aprašyti veiksmai yra plataus užmojo, tačiau juos galima įgyvendinti prisiėmus tvarius politinius įsipareigojimus. Šiame Kelrodyje pateikiama **strateginė perspektyva** ir išsamiai aprašomos priemonės bei iniciatyvos, kurių reikia siekiant užtikrinti greitesnius, ryžtingesnius ir tvirtesnius ES veiksmus. Nepaisant pastaraisiais metais padarytos didelės pažangos, ES bendrai yra nepakankamai pasirengusi kovoti su įvairiomis grėsmėmis ir iššūkiais, su kuriais ji susiduria. Atsižvelgiant į dabartinius saugumo iššūkius, turime greitai tai pakeisti ir sumažinti atotrūkį tarp mūsų siekių ir veiksmų.

Vyriausiasis įgaliotinis, konsultuodamasis su Komisija ir Europos gynybos agentūra, pateiks metinę padarytos pažangos ataskaitą, kuria remiantis Europos Vadovų Tarybos susitikime bus pateiktos politinės mūsų pastangų gairės. Remdamasis 2025 m. atlikta peržiūrėta grėsmių analize ir atsižvelgdamas į numatytų pagrindinių tikslų įgyvendinimą, vyriausiasis įgaliotinis pateiks pasiūlymų dėl galimos **šio Strateginio kelrodžio peržiūros**. Kartu įgyvendinsime bendrus saugumo ir gynybos tikslus, kad sukurtume Europos Sąjungą, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo.